

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/103/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6124349902
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 11. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubomír Šabla
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2025:6124349902.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubomíra Šablu a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a JUDr. Dušana Ďuriana ako členov senátu, v spore žalobcu: A. B. C., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. D. XXXX/XX, XXX XX A. A. - C., právne zastúpený JUDr. Andreou Stupárovou, advokátkou, Advokátska kancelária so sídlom Novomeského 1266/25, 962 31 Veľká Lúka, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Pribinova 2, 812 72 Bratislava, IČO: 00 151 866, o zaplatenie 8 293,35 eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 16C/47/2024 – 390 zo dňa 31. marca 2025 ako súdu prvej inštancie, takto

rozhodol:

I. Rozsudok súdu prvej inštancie v I. výroku o vyhovení žalobe m e n í tak, že žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 2 800,- eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku a vo zvyšnej časti žalobu z a m i e t a.

II. Žalovaný j e p o v i n n ý nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100% do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie v plnom rozsahu vyhovel žalobe žalobcu, keď uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 8 293,35 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok) a povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100% do 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške trov konania (II. výrok).

2. Z vykonaného dokazovania súd prvej inštancie zistil nasledovný skutkový stav:

3. Žalobca bol v služobnom pomere príslušníka Hasičského a záchranného zboru od roku 2002, štátnu službu vykonával v žalovanom období na hasičskej stanici v Banskej Bystrici. Služobný pomer bol ukončený na jeho žiadosť ku dňu 30.11.2024. V žalovanom období od júla 2021 do júna 2024 odpracoval 1 801,30 hodín určenej služobnej pohotovosti (súd prvej inštancie vychádzal z predložených výplatných pásov žalobcu a výpisu plánu služieb z dochádzkového systému SAP – ID plachiet). Žalobca mal v žalovanom období služobný čas rozvrhnutý nerovnomerne tak, že do konca roka 2021 sa týždenný pracovný čas skladal zo 17-hodinových pracovných zmien (výkon služby), po ktorých nasledovala určená 7-hodinová služobná pohotovosť na pracovisku a od 01.01.2022 sa týždenný pracovný čas skladal zo 16-hodinových pracovných zmien (výkon služby), po ktorých nasledovala určená 8-hodinová služobná pohotovosť na pracovisku, t.j. v rámci jednej pracovnej zmeny strávil žalobca na pracovisku sústavne minimálne 24 hodín. Výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na aktívnu časť služobnej pohotovosti (práca nadčas) a neaktívnu časť služobnej pohotovosti. V mieste výkonu služby v Banskej Bystrici sa striedajú 3 hasičské zmeny, teda každý tretí deň odslúži každá pracovná zmena 24 hodín a

následne majú príslušníci v tejto zmene dva dni voľna, ide teda o nerovnomerné rozvrhnutie služobného času, ktorého časť pripadá na tzv. služobnú pohotovosť.

4. Žalobca uviedol, že počas celej služobnej pohotovosti, aj v neaktívnej časti, sa musí nachádzať na svojom pracovisku, t. j. Hasičskej stanici v Banskej Bystrici, bez možnosti opustenia pracoviska alebo vzdialenia sa od neho, pričom musí byť vždy počas celej doby neaktívnej časti služobnej pohotovosti ustrojený na výkon zásahu. Do jednej minúty od vyhlásenia pohotovosti je povinný opustiť pracovisko a byť pripravený na služobný výjazd. V konečnom dôsledku sa neaktívna časť služobnej pohotovosti nezapočítava do fondu pracovného času, čo v praxi znamená, že aj napriek tomu, že v kalendárnom mesiaci, príkladom júl 2021, sa v jeho fonde pracovného času uvádza počet hodín 170, tento údaj nezohľadňuje ďalších 35 hodín odpracovanej služobnej pohotovosti. Z takto vykazovaného fondu pracovného času, ktorý reálne nezohľadňuje neaktívnu časť služobnej pohotovosti, sa potom javí, že priemerný týždenný pracovný čas neprekračuje 48 hodín, čo je však v absolútnom rozpore so skutočnosťou. Podľa žalobcu z uvedeného vyplýva, že priemerný týždenný pracovný čas počas celého žalovaného obdobia značne presahoval maximálne prípustný týždenný pracovný čas v dĺžke 48 hodín stanovený článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Žalobca uviedol, že takýto rozsah pracovných pohotovostí mu spôsobuje v súkromnom živote problémy. Trávenie času na pracovisku má pritom veľmi nepriaznivý vplyv na kvalitu jeho života a negatívne sa prejavuje na jeho osobnom a rodinnom živote, nakoľko na úkor jeho rodiny a osobného života trávi neprimerane dlhý čas v práci. V dôsledku porušovania práva na maximálny 48-hodinový týždenný pracovný čas prichádza o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Pri náročnej práci hasiča neraz nasadzuje vlastný život, a preto o to viac nevyhnutne a dôvodne potrebuje dostatočný odpočinok po práci na regeneráciu jeho fyzických a psychických síl, čoho sa mu však v dôsledku sústavného porušovania práva na primeranú dobu odpočinku nedostáva. Neprimeraná pracovná zaťaženosť má nepriaznivý vplyv na kvalitu jeho života a negatívne sa prejavuje aj na jeho osobnom a rodinnom živote. Mal za to, že je porušované jeho základné právo na ochranu súkromia a rodinného života, ako aj právo na ochranu zdravia.

5. Pri výpočte priemerného týždenného služobného času súd prvej inštancie vychádzal z nasledovných údajov:

- za obdobie júl 2021 – december 2021:

- a) fond pracovného času 1017 hodín;
- b) určená služobná pohotovosť 296,53 hodín;
- c) nariadená služobná pohotovosť 20,90 hodín.

Na uvedené časové obdobie roku 2021 pripadá v priemere 26,28 pracovných týždňov, teda priemerný týždenný pracovný čas u žalobcu dosiahol 50,77 hodín (1 334,43 hodín : 26,28 týždňov).

- za obdobie január 2022 – december 2022:

- a) fond pracovného času 1 952,60 hodín;
- b) určená služobná pohotovosť 617,30 hodín;
- c) nariadená služobná pohotovosť 24 hodín.

Na uvedené časové obdobie roku 2022 pripadá v priemere 52,14 pracovných týždňov, teda priemerný týždenný pracovný čas u žalobcu dosiahol 49,75 hodín (2 593,90 hodín : 52,14 týždňov).

- Za obdobie január 2023 – december 2023:

- a) fond pracovného času 1 953 hodín;
- b) určená služobná pohotovosť 635,27 hodín;
- c) nariadená služobná pohotovosť 24 hodín.

Na uvedené časové obdobie roku 2023 pripadá v priemere 52,14 pracovných týždňov, teda priemerný týždenný pracovný čas u žalobcu dosiahol 50,10 hodín (2 612,27 hodín : 52,14 týždňov).

- Za obdobie január 2024 – jún 2024:

- a) fond pracovného času 966,67 hodín;

- b) určená služobná pohotovosť 252,20 hodín;
- c) nariadená služobná pohotovosť 12,50 hodín.

Na uvedené časové obdobie roku 2024 pripadá v priemere 26 pracovných týždňov, teda priemerný týždenný pracovný čas u žalobcu dosiahol 47,36 hodín (1 231,37 hodín : 26 týždňov).

6. Na základe takto vykonaného dokazovania s poukazom na článok 1 ods. 1 až 3, článok 2 ods. 1 a 2, článok 6 písm. a) a b) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej aj „smernica 2003/88/ES“), článok 2 ods. 1 a 2 smernice 89/391/EHS z 12.06.1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci (ďalej aj „smernica 89/381/EHS“), článok 7 ods. 2 a 5, článok 36 ods. 1 písm. c), d) a e) a článok 40 Ústavy Slovenskej republiky, § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2, § 92 ods. 1, 2 a 4, § § 93 ods. 1 až 3, § 103 ods. 1, 2 a 5, § 116 ods. 1 a 2, § 122 ods. 1, 2 písm. a) a ods. 3, § 130, § 135e ods. 1 až 3, § 12 ods. 6 a § 193 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 315/2001 Z.z.“ alebo „zákon o HaZZ“), § 85 ods. 9 a § 96 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v platnom znení, § 853 ods. 1, § 11, § 13 Občianskeho zákonníka v platnom znení (ďalej aj „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“) a príslušnú súdnu prax Súdneho dvora Európskej únie (ďalej aj „SD EÚ“ alebo súdny dvor“) súd prvej inštancie dospel k nasledovným záverom:

7. Súd prvej inštancie ustálil, že predmetom konania je nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) za porušenie práva Európskej únie (ďalej aj „právo EÚ“ alebo „právo Únie“) v dôsledku nesprávnej transpozície smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky (konkrétne do zákona č. 315/2001 Z. z.).

8. Súd prvej inštancie považoval námietku žalovaného o jeho miestnej nepríslušnosti na prejednanie a rozhodnutie sporu za nedôvodnú s poukazom na ust. § 19 písm. b) zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v platnom znení (ďalej aj „CSP“).

9. Súd prvej inštancie zastával názor, že smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na žalobcu ako hasiča, vo vzťahu k žalobcovi za sporné obdobie od júla 2021 do júna 2024 nemožno uplatniť žiadnu výnimku z jej pôsobnosti.

10. Súd prvej inštancie mal za to, že je daná aktívna vecná legitímácia žalobcu vzhľadom na priamy účinok čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES a pasívna vecná legitímácia žalovaného (štátu) v tomto spore, ktorý zodpovedá za prebratie smernice 2003/88/ES do vnútroštátneho právneho poriadku. V mene žalovaného koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, pretože ministerstvo vnútra je ústredným orgánom štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor. Súd prvej inštancie nesúhlasil s názorom žalovaného, že žalobcom uplatnený nárok predstavuje mzdový nárok a preto pasívne vecne legitimovaným v tomto spore by mal byť zamestnávateľ žalobcu a nie štát. Zo žaloby jednoznačne vyplýva, že ňou bol uplatnený nárok na náhradu škody (v podobe vyčíslenia nemajetkovej ujmy) spôsobenej porušením únieového práva.

11. Podľa súdu prvej inštancie smernica 2003/88/ES nebola správne transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky, konkrétne do ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z., ktorého ustanovenia sú v rozpore s článkom 2 a článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, pretože zákon č. 315/2001 Z. z. umožňuje služobnému úradu, aby služobný (pracovný) čas hasiča bol rozvrhnutý tak, že tento opakovane prekračuje smernicou 2003/88/ES stanovený maximálny 48-hodinový týždenný pracovný čas z dôvodu, že čas služobnej pohotovosti sa v celom rozsahu nezahrňuje do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času. Zo žiadneho ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, pričom v skutočnosti sa tento (neaktívny) čas služobnej pohotovosti nezapočítava do pracovného času hasiča; na rozdiel od pracovného pomeru podľa Zákonníka práce, ktorých v § 96 ods. 2 stanovuje, že čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas. Dané ustanovenie Zákonníka práce sa však v zmysle § 12 ods. 6 v spojení s § 193 zákona o HaZZ na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru neaplikuje. Taktiež § 86

zákona o HaZZ rozlišuje medzi dĺžkou vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcou určenou služobnou pohotovosťou v mieste vykonávania štátnej služby. Aj z ust. § 122 ods. 3 zákona o HaZZ vyplýva, že len ak počas trvania služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu štátnej služby (tzv. výjazd), až takéto vykonávanie je štátnou službou (nadčas). Vnútroštátna právna úprava v zákone č. 315/2001 Z. z. je preto v rozpore s článkom 2 v spojení s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES z dôvodu, že táto nebola správne implementovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky. Čas služobnej (pracovnej) pohotovosti žalobcu je potrebné v zmysle judikatúry súdneho dvora zahrnúť do pracovného času žalobcu, pretože tento je povinný byť počas pohotovosti prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a musí mu byť okamžite k dispozícii v prípade potreby.

12. Žalobcovi vznikol nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) proti žalovanému, pretože bolo preukázané splnenie predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu podľa judikatúry súdneho dvora, t.j. (a) cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné (b) existencia škody a (c) priama príčinná súvislosť medzi porušením práva Únie a škodou.

13. Súd prvej inštancie považoval prvý predpoklad (podmienku) za splnenú. Čl. 6 písm. b) v spojení s čl. 2 smernice 2003/88/ES predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom stanoviť 48-hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, táto hranica zahŕňa aj nadčasy, ako aj pracovnú pohotovosť a od ktorej sa nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej.

14. Článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva právo, ktoré možno uplatniť priamo pred vnútroštátnym súdom; porušenie smernice 2003/88/ES voči žalobcovi bolo preukázané, pretože jeho priemerný týždenný pracovný čas presiahol 48 hodín; porušenie práva žalobcu bolo dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neoponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou súdneho dvora.

15. Za naplnené mal súd prvej inštancie aj druhú a tretiu podmienku nároku na náhradu škody. Z dokladov predložených žalobcom vyplynulo, že pri určovaní, ev. nariadení pracovnej pohotovosti spolu s určeným služobným časom došlo k prekročovaniu maximálneho limitu 48 hodín priemerného pracovného týždňa u žalobcu v rozhodnom období (júl 2021 – jún 2024) v príčinnej súvislosti nerešpektovania čl. 2 a čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. V dôsledku toho teda vznikla žalobcovi škoda (nemajetková ujma), nakoľko došlo (dlhodobo) k porušovaniu základných osobnostných práv žalobcu – práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, práva na primeraný odpočinok po práci (článok 36 ods. 1 písm. c), d) a e) Ústavy Slovenskej republiky), ako aj práva na vedenie súkromného života (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky). Smernica 2003/88/ES ani vnútroštátna práva výslovne neupravuje otázku náhrady škody vzniknutej porušením práva Únie. Podľa judikatúry súdneho dvora náhrada škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv poškodených za podmienky dodržania zásady rovnocennosti (ekvivalencie) a zásady efektivity, súčasne náhrada škody musí byť primeraná vzniknutej ujme.

16. Neobstojí námietka žalovaného, že žalobca mal upozorniť nadriadeného na porušovanie jeho práv a na to, že mu vzniká v dôsledku ich porušovania ujma, ani že mal žiadať, aby mu zo strany žalovaného nebola určená pohotovosť z dôvodov, ktoré v žalobe uvádza a tým, že tak neurobil, nevyužil všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu, neprejavil podľa žalovaného primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah. V tejto súvislosti súd prvej inštancie poukázal na judikatúru súdneho dvora, predovšetkým rozsudok vo veci *Günter Fuß* C-429/09 zo dňa 25. 11. 2010, z ktorej vyplýva, že v prípade porušenia ustanovenia práva Únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa vo verejnom sektore vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva Únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku toho porušenia, by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržiavanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa

týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňatí z ich dodržiavania. Vyžadovanie tejto podmienky by znamenalo sponchybnenie práva na náhradu škody, ktoré má základ v právnom poriadku Európskej únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov. Navyše už v minulosti bolo preukázané, že Slovenská republika bola stranou vo viacerých sporoch, kde si práve príslušníci HaZZ uplatňovali nárok na náhradu škody titulom nemajetkovej ujmy z dôvodu neimplementácie smernice do zákona o HaZZ.

17. Podľa názoru súdu prvej inštancie je uplatnený nárok pri absencii výslovnej vnútroštátnej úpravy nároku na náhradu škody z porušenia práva Únie jednotlivcovi potrebné posudzovať analogicky v zmysle § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka podľa ustanovení slovenského právneho poriadku, ktoré upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie, t.j. v tomto prípade podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka (náhrada nemajetkovej ujmy v dôsledku zásahu do práva na ochranu osobnosti). Aplikácia zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v platnom znení je v tomto prípade podľa súdu prvej inštancie vylúčená vzhľadom na úpravu rozsahu použiteľnosti daného zákona.

18. Vzhľadom na povahu porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu došlo, keď žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky neprekročenia maximálnej hranice týždenného pracovného času, resp. prijal vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá toto prekročenie umožňuje a v dôsledku toho dochádza k dlhodobému trvaniu neoprávnených zásahov do práv žalobcu, je možné dospieť k záveru, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu, prípadne na odstránenie trvajúcich následkov, nie je vhodným riešením vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát). Do úvahy neprichádza ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie. Tieto prostriedky nápravy v okolnostiach tohto prípadu strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takom prípade súdna prax nevylučuje možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadosťučinenie. Samotné ust. § 13 ods. 2 OZ uvádza pritom možnosti domáhať sa peňažného zadosťučinenia len príkladmo a podmienky pre vznik tohto práva sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov obdobnej závažnosti, kedy bude len morálne zadosťučinenie nepostačujúce. V danom prípade je tiež podstatnou tá skutočnosť, že právo žalobcu na primeraný odpočinok po vykonanej práci je permanentne niekoľko rokov porušované, pričom povaha výkonu práce žalobcu ako hasiča je veľmi psychicky ako aj fyzicky náročná, neraz si vyžaduje aj nasadenie vlastného života, a preto je nesmierne dôležité, aby žalobca mal možnosť si po vykonanej práci aj primerane odpočinúť, venovať sa svojim záľubám, rodine a iným aktivitám. Preto len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením a peňažná náhrada predstavuje spôsobilý prostriedok odškodnenia (nemajetkovej) ujmy vzniknutej žalobcovi.

19. V dôsledku aktuálnej právnej úpravy, keď čas (neaktívnej) služobnej pohotovosti nie je súčasťou služobného času, sa na strane žalobcu počas celého trvania jeho služobného pomeru skracoval čas odpočinku. Tým mal súd prvej inštancie preukázanú existenciu škody na strane žalobcu, ktorá je nepochybne v priamej príčinnej súvislosti s porušením únieového práva. Žalobca svojou výpoveďou v spojení s listinnými dôkazmi preukázal, že pri rozvrhovaní služobného času prišiel o voľný čas, ktorý by inak mohol venovať rozvíjaniu osobných, rodinných a priateľských vzťahov, ako aj fyzickej a psychickej relaxácii.

20. Súd prvej inštancie následne v bode 78 odôvodnenia napadnutého rozsudku podal výklad podstaty a rozdielnosti inštitútov náhrady škody a náhrady nemajetkovej ujmy v slovenskom právnom poriadku a uviedol kritériá stanovené judikatúrou pri určovaní primeranej výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Konkrétne poukázal na to, že pri posudzovaní nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy je súd viazaný len v tom smere, že má posúdiť primeranosť uplatňovanej výšky náhrady ujmy, ktorú v dôsledku nesprávnej implementácie normy Európskej únie žalobca utrpel. Spôsob určenia, resp. posudzovania výšky, je na úvahe súdu. Slovenská právna úprava rozlišuje medzi právom na ochranu osobnosti (§ 11 a nasl. OZ) a právom na náhradu škody (§ 415 a nasl. OZ), nakoľko je medzi nimi pojmová i obsahová odlišnosť. Právo na ochranu osobnosti predstavuje nemajetkové právo, rýdzo osobnej povahy a je úzko späté s osobnosťou človeka a jej prejavmi. Právo na náhradu škody patrí tak fyzickej, ako aj právnickej osobe a nemá povahu absolútnu, ale len povahu relatívnu a majetkovú. Zásadný rozdiel je aj medzi odškodnením nemajetkovej ujmy v peniazoch a náhradou škody ako majetkovej ujmy, ktorý spočíva v tom, že pri určení nemajetkovej ujmy v peniazoch sa vychádza iba z predpokladu, akú ujmu mohol zásah vyvolať, pričom nemožno zistiť presne skutočnú ujmu, ktorú

však v prípade náhrady škody treba presne uviesť a preukázať. Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy závisí vo veľkej miere na úvahe rozhodujúceho súdu, na druhej strane však táto úvaha neznamená priestor na svojvoľu, či arbitrárnosť. Súd pri rozhodovaní hodnotí jednotlivé okolnosti, ako aj celkovú povahu konkrétneho prípadu. Cieľom náhrady nemajetkovej ujmy je satisfakcia za spôsobený zásah do súkromného a rodinného života, pričom nemôže na strane žiadateľa slúžiť na neprípustné obohacovanie sa a na druhej strane nemôže mať likvidačný charakter voči tomu, kto je na zaplatenie nemajetkovej ujmy zaviazaný.

21. Súd prvej inštancie sa ohľadne výšky škody (nemajetkovej ujmy) žalobcu vzhľadom na absenciu výslovnéj úpravy stotožnil so spôsobom výpočtu zo strany žalobcu vychádzajúcim analogicky z § 122 zákona č. 315/2001 Z. z., t.j. stanovenou ako rozdiel medzi náhradou za služobnú pohotovosť nariadenú mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z.) podľa § 122 ods. 2 písm. b) zákona č. 315/2001 Z. z. a náhradou za služobnú pohotovosť nariadenú v rámci rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., t.j. 35 %, resp. 20 % zo sumy, ktorá je príslušnou časťou žalobcovho služobného platu. Žalobca touto sumou násobil počet hodín určenej služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a ktoré mu neboli započítané do služobného času. Žalobca vykonal prepočet hodín určenej služobnej pohotovosti, ktoré mu neboli zarátané do fondu pracovného času v žalovanom období, pričom vychádzal z informácií a podkladov získaných od svojho zamestnávateľa (dochádzkový systém), konkrétne v rozsahu 1 801,30 hodín. Doklady predložené žalobcom, ktoré napokon boli spracované samotným žalovaným, preto súd prvej inštancie považoval za hodnoverné a vychádzal z takéhoto určenia. Súd prvej inštancie mal za to, že daný spôsob výpočtu náhrady škody je primeraný charakteru a spôsobu, akým k zásahu došlo, ako aj k následkom na živote žalobcu, a to vo väzbe na porovnateľné kritérium ceny práce, z ktorého vychádzal žalobca. Takto vypočítaná suma zodpovedá odmene, ktorú by žalobca dosiahol, pokiaľ by sa pohotovosť započítavala do fondu pracovného času. Súd prvej inštancie zdôraznil, že zo strany žalovaného neboli namietané jednotlivé vyčíslenia počtu hodín odpracovanej pracovnej pohotovosti za mesiac, hodinová sadzba, percentuálny rozdiel v zmysle ustanovenia § 92 ods. 1 a § 92 ods. 2 zákona o HaZZ. Je to nemajetková ujma, ktorá sa odvíja od každého konkrétneho prípadu zvlášť a je vecou posúdenia a úvahy toho ktorého súdu. Mohla byť stanovená imaginárnou čiastkou, pričom žalobca si výšku nemajetkovej ujmy určil spôsobom najbližšie vypočítateľným v zmysle ustanovení zákona o HaZZ. Reálne vyčísliť sadzbu za služobnú pohotovosť, ktorú v žalovanom období vykonával a ktorá nebola vyplatená. Uplatnená nemajetková ujma má podľa súdu prvej inštancie najbližšie k náhrade škody v dôsledku konštatovaného porušenia práva. Jej výpočet je možné považovať za sumu, ktorá je primeranou výškou nemajetkovej ujmy, ktorá žalobcovi vznikla, pretože spĺňa odškodňovaciu funkciu a súčasne nie je sumou neprimerane vysokou za obdobie, po ktoré trvalo porušovanie práva žalobcu. Vzniknutú ujmu vzhľadom k jej intenzite, rozsahu a trvaniu podľa názoru súdu by ako závažnú pocítoval každý nachádzajúci sa na mieste a v postavení žalobcu. Súd prvej inštancie preto po zohľadnení všetkých okolností prípadu, ako aj výšky náhrad nemajetkovej ujmy v peniazoch priznávanej v iných obdobných prípadoch, priznanú výšku nemajetkovej ujmy považoval za primeranú.

22. Ako nedôvodnú vyhodnotil súd prvej inštancie aj námietku premlčania žalobou uplatneného nároku majúc za to, že každý z dielčích nárokov žalobcu zodpovedajúci tomu ktorému časovému obdobiu vzniká osobitne a tento nárok sa stáva splatný v deň, kedy sa stáva splatnou mzda žalobcu za každý žalovaný mesiac.

23. Na základe vyššie uvedeného súd prvej inštancie žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovel.

24. O nároku strán sporu na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku v platnom znení (ďalej aj „CSP“) vzhľadom na plný úspech žalobcu v spore. Preto mu priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. Dodal, že v zmysle § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej súdny úradník.

25. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v celom rozsahu podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný. Rozsudok súdu prvej inštancie označil za nesprávny z dôvodov uvedených v § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) CSP, t.j. z dôvodov, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces; konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci; súd prvej inštancie dospel

na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

26. Podľa žalovaného je predmetom tohto sporu v skutočnosti mzdový nárok vzhľadom na vyčíslenie nároku žalobcu ako rozdielu medzi peňažnou náhradou podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. a peňažnou náhradou podľa § 122 ods. 2 písm. a) zákona č. 35/2001 Z.z.

27. Žalovaný mal podporne za to, že ani samotné konštatovanie nesprávnej, resp. neúplnej transpozície smernice 2003/88/ES, skutočnosť, že žalovaný nesprávne transponoval smernicu 2003/88/ES do právneho poriadku, nezakladá automaticky porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. Je teda povinnosťou súdu v prípade záveru o nesprávnej, resp. neúplnej transpozícii smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky aplikovať smernicu 2003/88/ES priamo, teda musí skúmať samotné porušenie článku 6 písm. b), od ktorého žalobca odvodzuje svoj nárok na náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy a je povinnosťou žalobcu preukázať samotné porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k jeho plánu služieb, aby mohol byť v konaní úspešný. Nárok fyzickej osoby môže vzniknúť iba ako nežiaduci dôsledok nesprávnej transpozície smernice 2003/88/ES, preto mal súd prvej inštancie skúmať dopad nesprávnej transpozície smernice na žalobcu.

28. Podľa žalovaného žalobca bol povinný v konaní preukázať kumulatívne splnenie podmienok náhrady škody spôsobenej porušením únievého práva stanovených judikatúrou SD EÚ: 1/ cieľom porušenej právnej normy únie je priznať jednotlivcovi práva a porušenie je dostatočne závažné, 2/ existencia škody (nemajetkovej ujmy), 3/ priama príčinná súvislosť medzi porušením a škodou. Poukázal tiež na rozhodnutie súdneho dvora vo veci Konle C-302/97: „Aj jednoznačný rozpor s právom EÚ nemusí automaticky zakladať vznik zodpovednosti, pokiaľ je vnútorná úprava ospravedlnená napr. všeobecným záujmom.“ Pre úspešnosť podanej žaloby je nevyhnutné preukázať porušenie článku, ktorý priznáva žalobcovi určité právo – teda článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES. V prípade, ak žalobca preukáže, že došlo k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času, musí sa skúmať rozsah prípadnej ujmy, teda o koľko hodín došlo k prekročeniu limitu a aké následky to na žalobcu malo. S poukazom na judikatúru NS SR žalovaný argumentoval tým, že musí byť bezpochyby preukázaná priama príčinná súvislosť medzi porušením práva Únie a škodou, nepostačuje len pravdepodobnosť vzniku škody, či subjektívne vnímanie žalobcu, že ku škode došlo konaním, resp. opomenutím konania štátu. Žalobca svoje subjektívne tvrdenia nepodložil žiadnym dôkazom, uviedol len svoje osobné pocity, ako vníma nedostatok voľného času spôsobený prácou, neuviedol žiadnu konkrétnu skutočnosť, ktorá by mala spôsobiť porušenie jeho osobnostných práv v tak značnej miere, že by došlo k zníženiu jeho dôstojnosti alebo jeho vážnosti v spoločnosti tak, aby mohol, resp. mal požadovať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Nie je preto podľa žalovaného možné, aby subjektívne a ničím nepodložené tvrdenia žalobcu boli vodítkom toho, ako by mal súd rozhodnúť. Napokon podľa žalovaného na to, aby bola tretia podmienka nároku na náhradu škody zabezpečená, je potrebné prihliadnuť na § 1 ods. 1 zákona č. 314/2001 Z. z., ktorým sa stanovuje úloha HaZZ, na prisahu, ktorú príslušníci HaZZ skladajú (§ 22 zákona č. 315/2001 Z. z.) a na súvislosti medzi stratou času a tvrdenými následkami/zásahmi do osobnostných práv.

29. Ďalej žalovaný vyčítal súdu prvej inštancie, že sa nezaoberal jeho argumentáciou, že je potrebné skúmať, či k prekročeniu maximálneho týždenného pracovného času, porušeniu článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES došlo v priemere pripadajúcom na jednotlivé týždne v rámci šesťmesačného referenčného obdobia, nie za každých sedem kalendárnych dní.

30. Žalovaný poukázal na článok 6 písm. b), ktorý explicitne stanovuje, že týždenný pracovný čas je priemerným, na článok 16 písm. b) smernice 2003/88/ES stanovujúci primárne referenčné obdobie pre účely článku 6 na štyri mesiace, na bod 15 preambuly smernice 2003/88/ES prezumujúci potrebu pružnosti pri uplatňovaní niektorých ustanovení smernice 2003/88/ES a majúci svoje konkrétne vyjadrenie v článku 17 ods. 3 písm. b) bod iii smernice 2003/88/ES stanovujúci v spojení s článkom 19 možnosť rozšírenia referenčného obdobia na 6 až 12 mesiacov.

31. Ďalej žalovaný poukázal najmä na rozhodnutie SD EÚ vo veci C-254/18 zo dňa 11.04.2019. Podľa názoru žalovaného z predmetného rozhodnutia vyplýva aj záver o priamom účinku ustanovení smernice 2003/88/ES upravujúcich referenčné obdobie v prípade, že nedošlo k ich transpozícii do vnútroštátnej právnej úpravy. Ak by teda Slovenská republika aj netransponovala pojem „referenčné obdobie“, je

nevyhnutné na tieto ustanovenia smernice za každých okolností prihliadať. Z daného rozhodnutia podľa žalovaného vyplýva, že nemožno mechanicky stanoviť referenčné obdobia na kalendárne týždne, a to z jednoduchého dôvodu, že nie vždy prvý deň v mesiaci/roku pripadne na pondelok, resp. nie každý posledný deň v mesiaci/roku pripadne na nedeľu.

32. Žalovaný poukázal tiež na výkladové oznámenie Európskej komisie k smernici 2003/88/ES a jeho korigendum č. 2023/C 143/06 zo dňa 26.04.2023, vychádzajúce z judikatúry SD EÚ, v ktorom sa uvádza: „Súdny dvor usúdil, že článok 6 ods. 2 v spojení s ustanoveniami o referenčnom období spĺňa všetky predpoklady na to, aby vyvolal priame účinky.“ Európska Komisia taktiež zdôraznila, že limit podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES je priemer, ktorý možno vypočítať za referenčné obdobie nepresahujúce 4 mesiace, ak sa na vec nevzťahujú žiadne odchýlky. Aj podľa názoru Európskej Komisie sa priemerný týždenný pracovný čas počíta v referenčnom období, pričom sa predmetné uplatňuje aj v prípade, ak nedošlo k transpozícií pojmu „referenčné obdobie“, nakoľko ako bolo vyššie uvedené, predmetný pojem je taktiež pojmom Únie, ktoré sa aplikuje v každom členskom štáte s ohľadom na účel smernice 2003/88/ES a potrebu pružnosti určitých ustanovení danej smernice.

33. Žalovaný mal však za to, že zákon č. 315/2001 Z.z. obsahoval úpravu referenčného obdobia v § 86 ods. 1 ešte pred vstupom SR do EÚ a obsahuje ho aj v súčasnosti. Ustanovenie § 86 ods. 1 a referenčné obdobie ako pojem používaný smernicou 2003/88/ES totiž upravujú rovnaký časový úsek, v rámci ktorého sa počíta priemer pracovného času. Poukázal na tabuľku zhody ako súčasť legislatívneho procesu prijatia zákona č. 561/2005 Z.z. dostupnú na internetovej stránke NR SR. Týmto zákonom bola posúdená transpozícia smernice 2003/88/ES vo vzťahu k zákonu č. 315/2001 Z.z. Vo vzťahu k článku 2 smernice 2003/88/ES sú transpozičnými ustanoveniami § 85 ods. 1 – 2, § 86 ods. 1 – 4, § 87 ods. 1 – 4, § 88 ods. 1 – 2, § 89 ods. 1 – 3, § 90 ods. 1 – 2, § 91 ods. 1 – 3, § 92 ods. 1 – 4 a § 93 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z., vo vzťahu k článku 6 smernice 2003/88/ES sú transpozičnými ustanoveniami § 85 ods. 1 – 2, § 86 ods. 1 – 4, § 90 ods. 1 – 2, § 92 ods. 2 – 3, § 122 a § 192 zákona č. 315/2001 Z. z., vo vzťahu k článku 15 smernice 2003/88/ES zákon č. 315/2001 Z. z. neobsahuje transpozičné ustanovenia a vo vzťahu k článku 17 smernice 2003/88/ES sú transpozičnými ustanoveniami § 12 ods. 6 – 7, § 85 ods. 1 – 2, § 86 ods. 1 – 4, § 87 ods. 1 – 4, § 88 ods. 1 – 2, § 89 ods. 1 – 3, § 90 ods. 1 – 2, § 91 ods. 1 – 3, § 92 ods. 1 – 4, § 93 ods. 1 – 4, § 94 a § 122 zákona č. 315/2001 Z. z. Z uvedeného podľa žalovaného bezpochyby vyplýva, že Slovenská republika nepotrebovala opakovane transponovať otázku referenčného obdobia do vnútroštátneho právneho poriadku, nakoľko táto otázka bola v zákone č. 315/2001 Z. z. stanovená ešte pred prijatím smernice 2003/88/ES.

34. Žalovaný napokon v tejto otázke poukázal na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 13Co/97/2024 – 210 zo dňa 24.03.2025, z ktorého taktiež vyplýva, že pre zistenie priemerného týždenného pracovného času žalobcu je potrebné vychádzať zo 6 mesačných referenčných období.

35. Preto je podľa žalovaného nesprávne, neudržateľné a v rozpore s judikatúrou SD EÚ právne posúdenie veci súdom prvej inštancie, ktorý neposudzoval priemerný týždenný pracovný čas v 6-mesačnom referenčnom období.

36. Žalovaný vyčítal súdu prvej inštancie, že pri skúmaní existencie prvej podmienky nároku na náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie sa dostatočne nevysporiadal s pojmami priemerný týždenný pracovný čas, čas odpočinku, referenčné obdobia, ani s rozdielom medzi fondom služobného času podľa vnútroštátneho práva a pracovným časom v zmysle článku 2 smernice 2003/88/ES.

37. S opätovným poukazom na uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 13Co/97/2024 zo dňa 24.03.2025 mal žalovaný za to, že fond pracovného času je iba teoretické (ideálne) číslo vyjadrujúce, koľko pracovných hodín pracovného času má zamestnanec k dispozícii v mesiaci pri jeho spôsobe rozvrhnutia pracovného času. Fond pracovného času teda nie je ukazovateľom odpracovaných hodín v zmysle smernice 2003/88/ES. Žalobca pritom považoval za pracovný čas aj hodiny odpočinku podľa článku 2 ods. 2 smernice 2003/88/ES. Žalovaný počas celého konania apeloval na to, že z fondu pracovného času je potrebné vyabstrahovať „časy“, ktoré možno považovať za pracovný čas. Nestačí teda iba skúmať, či služobná pohotovosť je pracovným časom. Judikatúra súdneho dvora stanovuje tri kritériá, na základe ktorých možno považovať určitý čas za pracovný: 1/ pracovník pracuje, 2/ pracovník vykonáva svoju činnosť a svoje povinnosti, 3/ pracovník je k dispozícii zamestnávateľovi. Pojmy pracovný čas a čas odpočinku sa navzájom vylučujú, sú v protiklade. Čas, ktorý nespĺňa judikatúrou súdneho

dvora ustanovené kritériá pre pracovný čas treba považovať za čas odpočinku. Tieto pojmy predstavujú autonómne pojmy práva Únie, nemožno im vo vnútroštátnych právnych poriadkoch prisudzovať iný význam. Pri určovaní pojmu pracovný čas sa nemožno dovolávať ustanovenia § 97 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z., nakoľko toto ustanovenie má výslovne pracovnoprávny charakter, zabezpečuje tú skutočnosť, že za časy voľna v ňom uvedené patrí príslušníkom HaZZ náhrada mzdy. Aj z vyššie spomínanej tabuľky zhody k zákonu č. 561/2005 Z.z. vyplýva, že § 97 zákona č. 315/2001 Z.z. nerozširuje pojem pracovný čas, nakoľko sa nepovažuje za transpozičné ustanovenie ku ktorémukolvek článku smernice 2003/88/ES.

38. Pokiaľ ide o dôkazné bremeno v kontradiktórnom spore, žalovaný s poukazom na odbornú literatúru uviedol, že toto dôkazné bremeno síce nesvedčí len žalobcovi, avšak prirovnáva sa k stromu, ktorého koruna sa podľa vývoja konkrétneho sporu nakláňa raz na stranu žalobcu, inokedy na stranu žalovaného. Dôkazné bremeno v spore nepredstavuje statický prvok, ale nasleduje konkrétny priebeh kontradiktórneho sporu, pri ktorom procesné strany procesne útočia alebo sa procesne bránia. Možno teda konštatovať, že v spore stíha dôkazné bremeno obe sporové strany, hoci nie v rovnakom rozsahu. Rozsah dôkazného bremena žalovaného sa odvíja od miery aktivity žalobcu. Ak je samotný žalobca v spore pasívny, unesie žalovaný jemu prislúchajúce dôkazné bremeno ľahšie, keďže mu v zásade stačí vierohodne spochybňovať nedôsledné skutkové tvrdenia žalobcu. S poukazom na judikatúru najvyšších súdnych autorít SR žalovaný dôvodil, že okruh rozhodujúcich skutočností, ktorých sa týkajú povinnosti tvrdenia a označenia dôkazov na ich preukázanie je daný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov konania. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena (okruh skutočností, ktoré musia byť preukázané), ako aj nositeľa dôkazného bremena. Dôkazné bremeno ohľadom určitých skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé právne dôsledky; ide o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tiež tvrdí. Ďalej žalovaný poukázal na právne následky stavu „non liquet“, neobjasneného určitého skutkového stavu, resp. určitej relevantnej skutočnosti. Dôkazné bremeno na preukázanie vzniknutých následkov na osobnosti poškodeného v konaní znáša žalobca. Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ musí mať teda súd preukázané, že sú tu okolnosti preukazujúce, že v konkrétnom prípade nestačí zadošťučinenie podľa § 13 ods. 1 OZ najmä z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov vzniknutých žalobcovi vzhľadom na postavenie žalobcu v rodine a spoločnosti. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy musí súd prihliadnuť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Dôkazné bremeno spočívajúce v povinnosti preukázať skutočnosť, z ktorých by vyplývalo, že žalobcovi v dôsledku nesprávnej transpozície smernice 2003/88/ES a následného prekračovania maximálneho týždenného pracovného času vznikla nemajetková ujma, na ktorej reparáciu je potrebné priznať aj náhradu v peniazoch, zaťažuje žalobcu. Žalovaný mal za to, že žalobca v tomto spore neuniesol dôkazné bremeno ohľadne splnenia podmienok pre priznanie nároku na náhradu škody (nemajetkovej ujmy). Nepreukázal, že by v jeho prípade v žalovanom období došlo k porušeniu článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 ods. 1 smernice, t.j. k prekročeniu limitu priemerného týždenného pracovného času 48 hodín.

39. Pokiaľ ide o druhú a tretiu podmienku nároku na náhradu škody, teda existenciu nemajetkovej ujmy, ktorá je v príčinnej súvislosti s tvrdým porušením práva žalobcu, žalovaný mal za to, že súd prvej inštancie iba všeobecne uviedol určité skutočnosti ohľadom organizácie pracovného času, potreby zotavenia a odpočinku a práva na vedenie súkromného života, avšak tvrdenia žalobcu ohľadom existencie jeho nemajetkovej ujmy zostali v rovine nepreskúmateľnosti. Súdom prvej inštancie v bode 74 odôvodnenia napadnutého rozsudku apeloval na povahu výkonu práce žalobcu, teda že ide o veľmi psychicky, ako aj fyzicky náročnú prácu, v ktorej neraz nasadzuje svoj vlastný život, preto je potrebné, aby si primerane odpočinul a venoval sa svojim záľubám, rodine, či iným aktivitám. Žalobca však vo svojom výsluchu nepreukázal, že by mu čas na odpočinok, rodinu a záľubu neostal, sám uviedol, že sa snažil o to, aby sa venoval svojej rodine a povinnostiam s tým spojeným. Tvrdenia, že práca hasiča je fyzicky a psychicky náročná žalovaný nerozporuje, avšak to nie predmetom konania. Predmetom konania je skutočnosť, či žalobca pracoval nad rámec 48-hodinového maximálneho priemerného týždenného pracovného času a ak áno, či mu v dôsledku toho vznikla nemajetková ujma. Navyše žalobca vopred vedel o pracovných podmienkach v HaZZ a s týmito súhlasil. Neobstojí teda záver súdu prvej inštancie, že základ nároku je daný vzhľadom na charakter práce žalobcu. V bode 72 odôvodnenia napadnutého rozsudku súd prvej inštancie iba všeobecne konštatoval, že žalobcovi v súvislosti s nerešpektovaním článku 2 a 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vznikla nemajetková ujma, nakoľko došlo (dlhodobo) k porušovaniu jeho základných osobnostných práv - práva na ochranu zdravia,

práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, práva na primeraný odpočinok po práci, ako aj práva na vedenie súkromného života. Pritom obdobie pred a po žalovanom období ani nebolo predmetom konania, žalovanému preto nie je jasné, odkiaľ súd prvej inštancie dospel k predmetným tvrdeniam. Skutočnosť, že žalobca nemôže venovať toľko času, koľko by si predstavoval rodine, priateľom, voľnočasovým aktivitám a koníčkum, ktoré však nijako nepopísal ani nemenoval, nie je podľa žalovaného argumentom utrpenej ujmy v dôsledku nesprávneho prevzatia smernice 2003/88/ES, medzi uvedeným neexistuje priama a bezprostredná príčina súvislosť. Je v súčasnej dobe úplne bežné, že dospelí ľudia majúci vlastné rodiny, ktoré živia svojou prácou, nemajú toľko voľného času na priateľov a voľnočasové aktivity, ktorým sa venovali napríklad v mladosti počas štúdií a pod. Uvedené podľa žalovaného nepredstavuje argument spôsobilý preukázať dôvodnosť uplatneného nároku na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy. Žalobca počas svojho výsluchu neuviedol, že by na priateľov a prípadné voľnočasové aktivity, rodinu nemal vôbec priestor, alebo že by mu žalovaný v tejto činnosti akokoľvek bránil. Žalobca ani netvrdil (tobôž nepreukázal), že by jeho práca bola výlučným dôvodom, pre ktorý sa rodine, blízkym, priateľom, prípadne voľnočasovým aktivitám venuje menej. Podľa žalovaného je to kľúčové, nakoľko ak sa z posudzovania vplyvu faktorov na zníženie času na voľnočasové aktivity, rodinu, blízkych, priateľov nedá abstrahovať jedine jeden – práca žalobcu, ktorý by ako jediný bránil slobodnému nakladaniu s voľným časom, nie je možné jednoznačne tvrdiť, že nesprávne prebratie smernice 2003/88/ES je jediným a výlučným faktorom, v dôsledku ktorého žalobca rodine, priateľom či koníčkum venuje menej času. Tvrdeniami žalovaného v tomto smere sa súd prvej inštancie nijako bližšie nezaoberal, tento súvis neskúmal, čo žalovaný považuje za vadu konania.

40. Podľa žalovaného nedostatok riadneho a preskúmateľného odôvodnenia napadnutého súdneho rozhodnutia bráni odvolaciemu súdu posúdiť jeho správnosť a postihuje tak konanie pred súdom prvej inštancie inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 5/1997 zo dňa 28.08.1997, zverejnené v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. R 111/1998, z ktorého vyplýva: „Konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 2 písm. b) O.s.p.] aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný.“ Porušením tohto práva sa totiž sporovej strane odníma možnosť skutkovo a právne reagovať na rozhodnutie súdu, proti ktorému chce využiť možnosť opravného prostriedku. Nedostatok riadneho a presvedčivého odôvodnenia rozhodnutia znamená porušenie práva na spravodlivé súdne konanie a je dôvodom pre zrušenie takého rozhodnutia. Vada konania, je vo svojej podstate porušením základného práva strany sporu na spravodlivý proces. Toto právo je priznané tak článkom 46 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Podľa konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu Slovenskej republiky je za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie potrebné považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavku na riadne odôvodnenie rozsudku v konaní pred všeobecným súdom stanovuje § 220 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáha a z akých dôvodov, ako sa k veci vyjadril žalovaný, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Výkladom tohto ustanovenia možno konštatovať, že úplný, ale i čiastočný nedostatok dôvodov rozhodnutia je v rozpore s tam uvedenými požiadavkami. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada aj so špecifickými námietkami účastníka. Porušením tohto práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa preto strane sporu odníma možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia opravných prostriedkov. Preto nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie (viď napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo 171/2005 z 27.04.2006).

41. Žalovaný ďalej poukázal na to, že zo skutočností uvedenej žalobcom pri jeho výsluchu, že plánoval dovolenku ostatným, možno vyvodiť záver, že žalobca sa priamo podieľal na porušovaní smernice 2003/88/ES tým, že plánoval služby rovnako ako pre seba, tak aj pre ostatných členov HaZZ.

42. Žalovaný poukázal na to, že žalobca vypovedal, že k pracovnému úrazu nikdy nedošlo, neuviedol žiadne ťažkosti a zdravotné problémy, ktoré by mu spôsobila práca v HaZZ. Žalobca majúci viacero špecializácií uvedených pri jeho výsluchu - vrtuľníková hasičská záchranná služba, potápač (10 rokov),

modul pozemného hlásenia, člen sanitárneho automobilu hasičskej záchranej služby, inštruktor práce záchrany vo výškach v pôsobnosti záchranného zboru, musí byť človekom vo výbornej fyzickej kondícii, aby mohol tieto práce vykonávať.

43. Z výpovede žalobcu: „...ja som dospel k záveru, že proste po tých rokoch stačilo a jednoducho to bol pre mňa taký pravý dôvod, že teda už toho mám dosť a akože takýmto systémom...V tej nočnej práci ste za nejakých 15% hodinovej mzdy, no a tu sa bavíme o nejakých eurách, alebo v takomto prípade 1,95 eur v hrubom, tak je to také hej ako, neviem, no povedal by som, že dehonestujúce teda dosť.“ Podľa žalovaného z uvedeného vyplýva, že dôvodom podania žaloby bola aj tá skutočnosť, že žalobca má záujem na tom, aby bola pracovná pohotovosť zaplatená ako výkon služby. Žalobca teda žiada akési odškodnenie vo forme vyplatenia peňažnej náhrady škody vo forme doplatku a nie nemajetkovú ujmu. Judikatúra SD EÚ pritom nevyklučuje rozdielne ohodnotenie služobnej pohotovosti oproti výkonu štátnej služby. Žalobca teda nemá nárok na náhradu akéhosi doplatku finančného rozdielu v odmene za určenú a nariadenú služobnú pohotovosť. Uplatneným spôsobom výpočtu nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasl. OZ sa žalobca snaží obchádzať zákon, resp. judikatúru SD EÚ uvedomujúc si, že si nemôže uplatniť nárok na náhradu škody spočívajúcej v rozdielnom finančnom ohodnotení služobnej pohotovosti, pričom v zmysle § 39 OZ je neplatný právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

44. Žalovaný preto považoval za nesprávny spôsob výpočtu peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vo forme matematickej rovnice vyplývajúcej z ustanovení o mzdových nárokoch, konkrétne z § 122 ods. 1 a peňažnej náhrady podľa § 122 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z.z. za každú do služobného času nezapočítanú hodinu služobnej pohotovosti. Predmetný spôsob výpočtu nemajetkovej ujmy podľa žalovaného nemá oporu ani v zákone, ktorý de facto obchádza, nemá oporu ani v rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ani v judikatúre súdneho dvora, na ktorej svoj nárok zakladá.

45. Žalovaný poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorá jasne deklaruje funkciu „skutočnej škody“ a „nemajetkovej ujmy“, ich rozdielnosť, potrebu ich odlišovania, ako aj rozdielne stanovenie ich výšky.

46. Žalovaný tiež poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, z ktorých vyplýva záver, že nepovažuje za správny výpočet nemajetkovej ujmy žalobcom ako rozdielu náhrad podľa § 122 zákona č. 315/2001 Z.z. a za adekvátnu považuje peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v rozpätí od 1 500,- do 2 500,- eur.

47. Žalovaný poukázal v otázke individuálneho posudzovania nemajetkovej ujmy a v otázke preukázania existencie nemajetkovej ujmy na judikatúru najvyšších súdnych autorít – uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/348/2020 zo dňa 21.12.2022, sp. zn. 3Cdo/137/2008 zo dňa 18.02.2010, sp. zn. 7Cdo/29/2021 zo dňa 31.01.2023, 4Cdo/180/2022 zo dňa 28.03.2023, uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 21/2019 zo dňa 17.01.2019, I. ÚS 285/2018 zo dňa 15.08.2018, sp. zn. IV. ÚS 271/2018 zo dňa 19.04.2018, sp. zn. I. ÚS 233/2016 zo dňa 20.04.2016, z ktorých vyplýva, že súdy musia v každom jednotlivom prípade vychádzať z dostatočne zisteného skutkového stavu a opierať sa o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská vzťahujúce sa k zistenej miere zásahu do osobnostných práv postihnutej osoby. Pritom však nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba. Pokiaľ došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv, má fyzická osoba dotknutá zásahom právo domáhať sa na súde, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, odstránili následky neoprávnených zásahov, poskytlo primerané zadosťučinenie. Z obsahu zákonných podmienok stanovených v § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zadosťučinenie v peniazoch plní len podpornú (subsidiárnu) funkciu, t.j. nastupuje vždy až potom, keď sa morálne zadosťučinenie ukázalo (úplne alebo sčasti) ako nepostačujúce. Zadosťučinenie v peniazoch možno považovať za občianskoprávny prostriedok výnimočného charakteru v tom zmysle, že jeho použitie prichádza do úvahy len v tých kvalifikovaných prípadoch, keď - objektívne posudzované - došlo k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere. Teda je treba vylúčiť stav, kedy budú za relevantné považované výlučne subjektívne psychické reakcie jednotlivých individualizovaných fyzických osôb, alebo reakcie, ktoré sa môžu často diametrálne odlišovať. Až keď súd dospeje na základe všetkých zistení k záveru, že v konkrétnom prípade k zníženiu dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej

miere skutočne došlo, prizná postihnutej fyzickej osobe zadosťučinenie v peniazoch. Nestačí len púha možnosť zníženia dôstojnosti či vážnosti fyzickej osoby v značnej miere, ale súdom musí byť vždy zistené, že k tomuto zníženiu skutočne došlo (povinnosť tvrdenia, dôkazná povinnosť a dôkazné bremeno spočíva v tomto prípade na žalobcovi). Otázka výšky náhrady nemajetkovej ujmy je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach, preto v individualizovanom rámci určovania konkrétnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy zovšeobecnenie ani neprichádza do úvahy, keďže rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nemožno exaktne kvalifikovať a vyčíslieť. Preto sa nemôže ani vytvoriť ustálená rozhodovacia vyriešením tak individuálnej otázky, akou je určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 424/2012 zo dňa 06.11.2014 pripúšťa neúspešnosť žaloby o ochranu osobnosti pri nízkom stupni závažnosti zásahu, keď uzatvára, že dôsledkom každého neoprávneného zásahu do práv chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka je určitá ujma, pričom z hľadiska intenzity zásahu, okolností, za ktorých k nemu došlo a stupňa negatívnych dôsledkov dopadu zásahu na chránené práva sa v praxi môžu vyskytnúť ujmy, ktorý svojou povahou alebo stupňom závažnosti neopodstatňujú ani nemateriálnu ani materiálnu satisfakciu, opodstatňujú len materiálnu satisfakciu alebo opodstatňujú tak nemateriálnu ako aj materiálnu satisfakciu.

48. Aj keď výška nemajetkovej ujmy závisí vo veľkej miere na úvahe rozhodujúceho súdu, táto úvaha neznamená priestor na svojvoľu, či arbitrárnosť.

49. Súd prvej inštancie v bode 88 napadnutého rozsudku len stroho uviedol, že celkovú výšku náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy v sume 8 293,35 eur považuje za dostatočnú, avšak nedostatočne zistil skutkový stav, nepreukázal, že skutočne došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobcu a výšku náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy, ktorú považoval za dostatočnú absolútne nepreukázal a neodôvodnil. Stanovená výška nemajetkovej ujmy je nepreskúmateľná. Súd prvej inštancie obmedzil svoje skúmanie iba na všeobecné a ničím nepodložené tvrdenia, pričom z dokazovania nevyplývajú žiadne konkrétne skutočnosti ohľadom existencie nemajetkovej ujmy, preto súdom určená výška nemajetkovej ujmy je neodôvodnená a ničím nepodložená. Ujma žalobcu bola zo strany súdu prvej inštancie popísaná vo všeobecnosti, avšak s absenciou konkrétnych negatívnych následkov na život žalobcu.

50. Pri určovaní peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy sa podľa žalovaného malo zohľadňovať nielen primeranosť k iným finančným kompenzáciám, ale malo sa prihliadať aj na osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje, závažnosť vzniknutej ujmy, okolnosti, za ktorých k nej došlo, závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote a v spoločenskom uplatnení. Zavedenie princípu primeranosti k iným formám finančných kompenzácií spolu s ponechaním možnosti prihliadať na osobitosti konkrétneho prípadu umožňuje, aby výška náhrady na jednej strane nevytvárala priestor pre obohacovanie sa, ale na druhej strane umožňovala spravodlivé zadosťučinenie. Žalovaný v tejto súvislosti opätovne poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, ktorej stanovili nemajetkovú ujmu v obdobných veciach v rozsahu medzi 1 500,- eur až 2 500,- eur a rozsudok Mestského súdu Bratislava IV sp. zn. B1-7C/28/2023 zo dňa 11.11.2024, ktorý pri vzhladnutí prekročenia 48-hodinového týždenného pracovného času priznal žalobcovi peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 2 000,- eur. Ďalej poukázal aj na viaceré rozsudky okresných, resp. mestských súdov na západnom Slovensku, ktoré nepriznali žiadnu nemajetkovú ujmu.

51. Žalovaný preto trval na tom, že suma priznaná v tomto spore je premrštená, vôbec nezohľadňuje rozsah porušenia smernice 200/88/ES, ani vzniknutú ujmu žalobcu, vyplýva čisto iba z tvrdení žalobcu bez konkrétneho dôkazu a de facto predstavuje iba doplatok mzdy za rozdielnú odmenu medzi určenou a nariadenou služobnou pohotovosťou.

52. Pokiaľ ide o II. výrok rozsudku súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania, žalovaný uviedol, že od I. výroku vo veci samej je výrok o trovách konania závislý, a preto v prípade, ak by odvolací súd zmenil I. výrok napadnutého rozsudku, je potrebné rovnako zmeniť výrok o trovách konania viazaný na (ne)úspech žalobcu, resp. žalovaného v spore.

53. Žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil, žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol a priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

54. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného navrhol potvrdenie rozsudku súdu prvej inštancie. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie považoval za vecne správny, zákonný a spravodlivý. Odvolacie námietky žalovaného boli prezentované už v konaní pred súdom prvej inštancie, ktorý sa s nimi v napadnutom rozhodnutí riadne vysporiadal. Žalovaný v odvolaní neuviedol žiadne nové relevantné skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé prívodiť zmenu, či zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie sa podľa žalobcu dôsledne a správne vysporiadal so všetkými skutočnosťami podstatnými pre rozhodnutie vo veci, náležite zistil skutkový stav veci a vec aj po právnej stránke správne posúdil. Napadnuté rozhodnutie spĺňa všetky zákonom požadované náležitosti, dáva odpovede na všetky relevantné skutkové a právne skutočnosti, dôsledne sa vysporiadalo so všetkými námietkami žalovaného, preto sa podľa názoru žalobcu nejedná o nedostatočne odôvodnené, resp. arbitrárne rozhodnutie, ktorým by malo byť žalovanému odňaté právo na spravodlivý proces. Žalobca bol názoru, že ani jeden so žalovaným uplatnených odvolacích dôvodov nebol naplnený.

55. Žalobca trval na tom, že v konaní si neuplatnil žalobou mzdový nárok, nikdy predsa netvrdil, že mu nebola vyplatená mzda. Ani zo samotného spôsobu výpočtu nemajetkovej ujmy nemožno automaticky vyvodiť, že predmetom sporu je mzdový nárok. Skutkové a právne tvrdenia žalobcu v spore neboli založené na tom, že by nárok vyvodzoval z nedostatočného ohodnotenia služobnej pohotovosti.

56. Žalobca nesúhlasil s názorom žalovaného, že samotná nesprávna transpozícia smernice 2003/88/ES nie je spôsobilá prívodiť nárok na náhradu nemajetkovej ujmy jednotlivca. Žalovaný podľa žalobcu svoju argumentáciu opiera a len o čisto účelovo vypichnuté rozsudky súdov prvej inštancie, ktoré nie sú právoplatné. Mal za to, že v spore preukázal spôsobenú ujmu vzniknutú v dôsledku nesprávnej transpozície smernice 2003/88/ES a zároveň preukázal aj negatívne dôsledky tejto skutočnosti na jeho osobu. Na preukázanie svojho tvrdenia o počte odpracovaných hodín predložil doklady od svojho zamestnávateľa, ktoré neboli žiadnym spôsobom spochybnené. Žalobca v rozhodnom období opakovane pracoval viac ako 48 hodín týždenne v priemere v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 ods. 1 smernice, nakoľko ním odpracované hodiny určenej služobnej pohotovosti v rozsahu 1 801,30 hodín neboli započítané do odpracovaného času. Jedná sa teda o preukázaný zásah do osobnosti žalobcu, konkrétne do jeho práva na ochranu zdravia, práva na súkromný a rodinný život, keďže v skutočnosti musel byť k dispozícii na pracovisku, odpracoval viac, ako bol podľa smernice 2003/88/ES povinný, a to predovšetkým na úkor svojej rodiny, s ktorou nemohol tráviť spoločný čas. Preukázateľne prichádzal o čas, ktorý mohol venovať svojim najbližším – deťom, prípadne rodičom, priateľom, záľubám, či iným aktivitám nesúvisiacim s jeho pracovnou činnosťou a prospievajúcim jeho relaxácii a psychickej a fyzickej regenerácii.

57. Podľa žalobcu neobstojí argumentácia žalovaného, že ak by súd aj čas neaktívnej služobnej pohotovosti považoval za pracovný čas, ktorý sa mal zarátať do fondu pracovného času, to samo o sebe ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Žalobca mal za to, že boli naplnené všetky predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva Únie stanovené judikatúrou súdneho dvora. Žalobca sa stotožnil s argumentáciou súdu prvej inštancie o naplnení týchto predpokladov a túto zopakoval. Mal za to, že preukázal nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia garantovaného článkom 40 Ústavy SR z dôvodu, že účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie. Zároveň došlo k neoprávnenému zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život garantovaného článkom 19 ods. 2 Ústavy SR, nakoľko reálne musel odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, musel tráviť čas v práci v čase pohotovosti nezarátaného mu do fondu pracovného času, čím prichádzal o čas, ktorý mohol venovať rodine, deťom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Z judikatúry súdneho dvora je pritom nesporné, že výkon neaktívnej časti služobnej pohotovosti, v rámci ktorej sa žalobca nachádza na pracovisku, ktoré nemôže opustiť, musí byť oblečený v služobnej rovnošate a pripravený v prípade zásahu vyraziť z hasičskej stanice do 1 minúty, preto musí byť bdely, je nevyhnutné považovať za pracovný čas v zmysle článku 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES. Súd prvej inštancie teda podľa názoru žalobcu správne konštatoval, že u žalobcu dochádzalo dlhodobo k porušovaniu jeho práv, a to práva na ochranu zdravia, práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času a primeraný

odpočinok po práci, ako aj práva na súkromný a rodinný život. Prišiel tak o veľký počet hodín voľného času, ktoré by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských aktivít, fyzickej a psychickej relaxácii. V dôsledku nerešpektovania smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu tomuto nepochybne vznikol nárok na primerané odškodnenie. Žalobca bol názoru, že iba samotné konštatovanie porušenia práv by nespĺnilo funkciu dostatočného zadostučinenia. Preto je peňažná náhrada nemajetkovej ujmy v tomto prípade jednoznačne spôsobilá forma jej odškodnenia. Popieranie akýchkoľvek negatívnych následkov porušovania smernice 2003/88/ES na každodenný život žalobcu, popieranie vzniku akejkoľvek ujmy zo strany žalovaného je v rozpore s vykonaným dokazovaním. Tým, že on ako žalobca plánoval dovolenky ostatným, sa určite nepodieľal na priamom porušovaní smernice 2003/88/ES, neobchádzal zákon, ani judikatúru SD EÚ, ako sa to absurdne snaží tvrdiť žalovaný.

58. Žalobca nesúhlasil ani s argumentáciou žalovaného týkajúcou sa referenčných období a pracovného času. Podľa žalobcu nie je preukázané, že by dĺžka referenčného obdobia mala dopad na preukázané prekročovania maximálneho týždenného pracovného času žalobcu. Závazok garantovať priemerný 48-hodinový týždenný pracovný čas podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES platí v plnom rozsahu aj vo vzťahu k referenčnému obdobiu, nakoľko žiadne ustanovenie smernice nespája so zavedením referenčných období pre štáty možnosť nerešpektovať tento záväzok. V rámci tvorby zákona č. 315/2001 Z.z. bol štát povinný zabezpečiť stanovenie predpísaného limitu maximálneho týždenného pracovného času pre každé obdobie 7 dní v rámci stanoveného referenčného obdobia.

59. Žalobca nesúhlasil s tvrdením žalovaného, že do výpočtu priemerného týždenného pracovného času nemožno zarátať čas odpočinku, kedy hasič čerpá dovolenku, prípadne je práceneschopný. V článku 16 písm. b) smernice 2003/88/ES je výslovne stanovené, že doby platenej ročnej dovolenky priznané v súlade s článkom 7 a doby pracovnej neschopnosti sa nezahŕňajú alebo sú pri výpočte priemeru neutrálne. Preto podľa žalobcu týmito obdobiami nemožno znižovať priemerný týždenný pracovný čas. Ak by boli tvrdenia žalovaného, že o čas čerpania dovolenky alebo je práceneschopnosti hasiča sa má znižovať jeho výsledný priemerný týždenný pracovný čas, potom by žalobca nikdy nečerpал dovolenku, keďže tieto nároky by mu boli automaticky odpočítavané od služobného času, čo je podľa názoru žalobcu v zjavnom rozpore s článkom 16 písm. b) smernice 2003/88/ES, ako aj s ust. § 97 ods. 1 zákona o HaZZ, ktorý za čas vykonávania štátnej služby považuje aj čerpanie dovolenky, plateného služobného voľna, náhradného voľna za štátnu službu nadčas a vo sviatok, ale aj neprítomnosť príslušníka v štátnej službe z dôvodu dočasnej práceneschopnosti pre chorobu alebo úraz. Žalobca mal za to, že skutočnosť, že dovolenka a doba práceneschopnosti sa v zmysle článku 16 písm. b) smernice 2003/88/ES do výpočtu priemerného týždenného pracovného času nezahŕňajú alebo sú pri jeho výpočte neutrálne neznamená, že sa majú odpočítavať od plánovaného služobného času. Pri tvorbe fondu pracovného času je totiž nevyhnutné počítať s čerpaním dovoleniek a ostatnými zákonnými nárokmi príslušníka. O tom, že v tomto smere nebolo v zákone č. 315/2001 Z.z. nič v poriadku, svedčí aj prijatie jeho novely - zákona č. 258/2024 Z.z., ktorý do ust. § 97 zákona č. 315/2001 Z.z. doplnil odsek 3 účinný od 01.11.2024 (nevzťahujúci sa na žalované obdobie), stanovujúci, aký čas sa na účely výpočtu priemerného týždenného služobného času ako vykonávanie štátnej služby neposudzuje a do obdobia 6 mesiacov nezapočítava. Na podporu svojej argumentácie žalobca poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/74/2024: „odvolací súd poukazuje na bod 59. odôvodnenia napadnutého rozsudku, v ktorom súd prvej inštancie dostatočne a správne ozrejmil, že v zmysle čl. 16 Smernice sa dni, v ktorých fakticky nedochádza k výkonu práce (služby), t.j. (dovolenka, PN), pre uplatnenie čl. 6 (maximálneho týždenného pracovného času), nevylučujú. To potom znamená, že ak súd prvej inštancie pre posúdenie toho, či dochádza k porušeniu čl. 6 písm. b) Smernice vychádzal z podstaty inštitútu služobného času, od ktorého neodpočítaval časy dovolenky či práce neschopnosti, postupoval v zákonných limitoch, s poukazom na ust. § 97 ods. 1 Zákona o HaZZ v znení neskorších predpisov.“ V bode 59 odôvodnenia napadnutého rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 10C/15/2024-169 zo dňa 06.08.2024 sa pritom uvádza: „Z Výkladového oznámenia Komisie o smernici Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (Korigendum k oznámeniu Komisie), vyplýva: „to znamená, že neexistenciu práce počas tohto obdobia nemožno použiť na kompenzáciu iných období, počas ktorých sa presiahol maximálny týždenný pracovný čas“. Žalobca preto nepovažoval za správny názor žalovaného, že doba riadnej dovolenky alebo pracovnej neschopnosti sa pri určovaní priemerného týždenného pracovného času od služobného času odpočítava.

60. Podľa žalobcu už len z rozvrhnutia služobného času hasičov je zjavné, že vylučuje možnosť dodržania, neprekročenia maximálne 48-hodinového týždenného pracovného času, nakoľko po minimálne 24 hodín trvajúcej zmene, ktorá môže byť predĺžená výjazdom, by mal mať hasič 2 dni voľna, avšak ani tieto na regeneráciu po práci častokrát nemá. Hasič je povinný pravidelne absolvovať rôzne kurzy, školenia, výcviky plánované mu služobným úradom spravidla na obdobie medzi služobnými zmenami, kedy by mal mať voľno. Tieto je povinný absolvovať, za daný čas nedostáva žiadnu odmenu, ale len náhradné voľno. Toto náhradné voľno je však povinný čerpať prioritne pred čerpaním dovolenky, pri čom sa mu vždy po pol roku náhradné voľno „nuluje“, to znamená, že ak si ho dovedy nestihne vyčerpať, prepadá mu bez náhrady. Hasiči sú takto nútení prednostne čerpať náhradné voľno, a preto častokrát nestíhajú reálne vyčerpať dovolenku.

61. K poukazu žalovaného na čl. 17 ods. 3 písm. b) bod iii) smernice 2003/88/ES ohľadne možnosti stanovenia referenčného obdobia namiesto 4 na 6 mesiacov v prípade protipožiarnych služieb žalobca uviedol, že dané ustanovenie pripúšťa odchýlky od článkov 3, 4, 5, 8 a 16 smernice 2003/88/ES, nie však od článku 6 smernice stanovujúceho maximálny 48-hodinový týždenný pracovný čas, ktorý nesmie byť prekročený. Z uvedeného podľa žalobcu vyplýva správnosť záverov súdu prvej inštancie o prekročení 48-hodinového týždenného pracovného času. Podľa žalobcu je irelevantný poukaz žalovaného v odvolaní na výkladové oznámenie Európskej komisie k smernici, keďže je úplne irelevantné, aké referenčné obdobie je stanovené, podstatné je, že sa 48-hodinový pracovný čas má skúmať vždy na 7 dní.

62. Žalobca bol názoru, že zákon č. 315/2001 Z.z. nestanovil v žalovanom období maximálny priemerný týždenný pracovný čas, ani referenčné obdobie, za ktoré sa má priemer vypočítavať. V takom prípade článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva príslušníkom HaZZ právo, aby služobný čas (vrátane služobnej pohotovosti a nadčasov) pre každé obdobie 7 dní neprekročil 48 hodín. Preto je pri posudzovaní prekročenia možné počítať priemerný pracovný čas len za každé obdobie 7 dní. Žalobca mal za to, že preukázal prekročenie priemerného 48-hodinového týždenného pracovného času nielen za celé žalované obdobie, ale aj v jednotlivých kalendárnych rokoch, či mesiacoch tohto žalovaného obdobia. Podľa žalobcu je evidentné, že aj v prípade smernicou 2003/88/ES stanoveného referenčného obdobia 12, 4, či 6 mesiacov žalobcov priemerný týždenný pracovný čas prekročil 48 hodín. Preto považoval svoje prepočty za správne, s čím sa stotožnil aj súd prvej inštancie. Žalobca preto uzavrel, že ak by aj došlo k uplatňovaniu žalovaným uvádzaného referenčného obdobia, aj tak by došlo u žalobcu k prekračovaniu maximálneho týždenného pracovného času, preto sú námietky žalovaného irelevantné.

63. Ani samotná existencia tabuľky zhody podľa žalobcu bez ďalšieho nepreukazuje správnosť transpozície smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z., o jej nesprávnom prebratí svedčí aj prijatie ďalšej novely zákona o HaZZ s účinnosťou od 01.07.2025.

64. Žalobca mal za to, že uniesol dôkazné bremeno ohľadne spôsobenej ujmy, doklady od jeho zamestnávateľa neboli relevantne spochybnené. Bolo preukázané, že v rozhodnom období v dôsledku nesprávnej transpozície smernice 2003/88/ES odpracoval opakovane v priemere viac ako 48 hodín týždenne v rozpore s čl. 6 písm. b) v spojení s čl. 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES. Bol teda preukázaný neoprávnený zásah do jeho práv uvedených vyššie. V zmysle judikatúry súdneho dvora už len samotná strata času odpočinku je sama o sebe dostatočným dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody spôsobenej porušením čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, nemusí k nej pristúpiť akýkoľvek iný následok na právach žalobcu podľa vnútroštátneho práva. Každá iná osoba by takto dlhotrvajúcu ujmu pocítovala ako ťažkú ujmu. Právo žalobcu na odpočinok bolo žalovaným dlhodobo porušované, stratil tým enormné množstvo voľného času, ktorý mohol stráviť podľa svojho uváženia, daný stav je nezvratiteľný, preto len náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch predstavuje dostatočné odškodnenie takejto ujmy. Vážny zásah do kvality žalobcovho života predstavuje aj skutočnosť, že počas 24-hodinovej zmeny nespí. Navyše aj medzi dvoma zmenami je pravidelne povolávaný na výkon práce alebo na školenia, či výcviky. Priznanú peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy preto žalobca považuje za primeranú intenzite, dobe trvania a závažnosti zásahu do jeho základných práv. Súd prvej inštancie postupoval v súlade so svojou konštantou rozhodovacou praxou, ako aj praxou príslušného odvolacieho súdu.

65. Skutočnosť, že dochádzalo k porušovaniu práv hasičov napokon potvrdil aj sám žalovaný, v mene ktorého koná Ministerstvo vnútra SR tým, že minister vnútra predložil návrh novely zákona č. 315/2001 Z.z. o HaZZ účinnej od 01.07.2025, ktorej cieľom je vyriešiť dlhodobo ignorované problémy v

rámci Hasičského a záchranného zboru, ktoré vyústili do rozsiahlych súdnych sporov, v ktorých stovky hasičov žalujú štát, v mene ktorého koná Ministerstvo vnútra SR, pričom najzásadnejšou zmenou, ktorú táto novela prináša, je zavedenie maximálneho priemerného týždenného služobného času, nakoľko príslušník HaZZ už nebude môcť odpracovať v priemere viac ako 48 hodín týždenne vrátane nadčasov a pohotovosti, pokiaľ sám nedá dobrovoľný súhlas na prekročenie tejto hranice. Má sa tým, zabezpečiť práve ochranu zdravia, rovnováha medzi pracovným a súkromným životom a najmä súlad s právom Európskej únie.

66. Žalobca nesúhlasil ani s námietkami žalovaného ohľadne výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy. Žalobca považoval svoj spôsob výpočtu peňažnej náhrady za správny a mal za to, že z neho nemožno automaticky vyvodiť, že predmetom konania je mzdový nárok, odškodnenie vo forme doplatku. Poukázal na to, že právne posúdenie veci je v kompetencii súdu. Výpočet zohľadňoval tú skutočnosť, že sa žalobou domáhal náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré odsľúžil a ktoré mu neboli započítané do služobného času, nedomáhal sa nemajetkovej ujmy vyčíslenej za presný počet odpracovaných hodín nad limit 48 hodín týždenne. O uplatnenie mzdového nároku by podľa žalobcu išlo vtedy, ak by ho odvodzoval od konkrétnych ustanovení zákona č. 315/2001 Z.z., alebo z ustanovení smernice, či iných právnych aktov Únie, podľa ktorých by na takýto mzdový nárok mal právo a práve v takom prípade by žalovaným musel byť jeho zamestnávateľ a nie štát. Určenie výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy je na voľnej úvahe súdu zohľadňujúcej zákonné kritériá – závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu osobnostného práva došlo. Podľa žalobcu súd prvej inštancie správne považoval výšku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vyčíslenú spôsobom zvoleným žalobcom za primeranú vzhľadom na rozsah a charakter protiprávneho zásahu žalovaného do rodinného života žalobcu, jeho súkromia, jeho ústavou garantovaného práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času a primeraný odpočinok po práci. Aj podľa žalobcu je táto suma primeraná, spĺňa odškodňovaciu funkciu a súčasne nie je neprimerane vysoká vzhľadom na obdobie, po ktoré trvalo porušovanie práv žalobcu, nie je ani likvidačná pre žalovaného. Poukázal na to, že neexistuje paušálny vzorec výpočtu, resp. vyčíslenia nemajetkovej ujmy (nie je objektívne kvantifikovateľná), preto sa spôsob ustálenia výšky nemajetkovej ujmy odvíja od konkrétnej povahy posudzovaného prípadu. Žalobca si výšku nemajetkovej ujmy určil spôsobom najbližšie vypočítateľným v zmysle zákona č. 315/2001 Z.z. Podľa žalobcu je spôsob jeho výpočtu ujmy logický a zákonne udržateľný, priamo a primerane reflektuje na nezákonnosť zásahu do jeho práv. Tento spôsob výpočtu už bol v skutkovo a právne totožných veciach Krajským súdom v Banskej Bystrici mnohokrát potvrdený. V tejto súvislosti poukázal napríklad na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 11Co/25/2024 zo dňa 30.01.2025, v zmysle ktorého spôsob výpočtu peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy zvolený žalobcom nie je pre jej určenie súdom rozhodujúci, podstatná je závažnosť vzniknutej ujmy konštatovaná predovšetkým rozhodovacou praxou súdneho dvora. Výšku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy je podľa žalobcu možné v súlade s judikatúrou súdneho dvora považovať za primeranú aj vzhľadom na význam porušeného sociálneho práva Únie. Priznaná suma nie je vôbec odlišná od súm priznávaných hasičom súdom prvej inštancie ako aj odvolacím súdom v skutkovo a právne obdobných veciach. Je tak naplnená požiadavka nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 288/2017 na zohľadňovanie vlastnej rozhodovacej činnosti súdmi, rozhodovanie v súlade s princípom rovnosti v porovnateľných veciach rovnako. V tejto súvislosti žalobca poukázal na niektoré nedávne rozhodnutia odvolacieho Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorými bola potvrdená oprávnenosť nároku žalobcov – hasičov čo do dôvodu aj výšky. Žalobca zhrnul, že priznaná výška peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy za žalované obdobie 3 rokov je primeraná dobe trvania, intenzite, ako aj následkom porušenia práva Únie žalovaným, pričom na jeden mesiac pripadajúca suma 230,- eur nie je určite premrštená.

67. Žalovaný v odvolacej replike trval na podanom odvolaní. Mal naďalej za to, že závery súdu prvej inštancie vychádzajúce zo všeobecných a predovšetkým nedokázaných tvrdení žalobcu nemožno považovať za dostatočné, došlo teda k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý súdny proces. Nakoľko obsahom žaloby je náhrada nemajetkovej ujmy spôsobenej porušením smernice 2003/88/ES z dôvodu jej nesprávnej, resp. neúplnej transpozície do právneho poriadku Slovenskej republiky, v dôsledku čoho mal žalobca odpracovať viac, ako umožňuje článok 6 písm. b) predmetnej smernice, je nevyhnutné, aby súd skúmal, či a v akom rozsahu došlo k ujme na nemajetkovej, vnútornej sfére príslušného žalobcu, teda či skutočne došlo k porušeniu smernice 2003/88/ES. Žalobca ani vo vyjadrení k odvolaniu nepreukázal, ako súčasný stav zasahuje do jeho osobnostnej sféry ako základný predpoklad vzniku nemajetkovej ujmy. Na to, aby bol základ nároku žalobcu daný, nestačí argumentácia súdu

prvej inštancie, že smernica 2003/88/ES nebola riadne transponovaná, ani argumentácia o rozdielnosti odmeny za určenú a nariadenú služobnú pohotovosť. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu len stroho uviedol, že preukázateľne prichádzal o čas, ktorý mohol venovať rodine, deťom, záľubám, či iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Žalobca však tvrdil len všeobecné veci, ktoré nepreukázal dôkazmi, ani neupresnil, ako konkrétne sa chcel venovať svojej rodine alebo akým aktivitám sa nemohol venovať. Žalobca teda nepreukázal existenciu nemajetkovej ujmy.

68. Žalovaný trval na tom, že pri výpočte priemerného týždenného pracovného času sa žalobca nemôže dovolávať § 97 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z., pretože predmetné ustanovenie má vyslovene pracovnoprávny charakter, zabezpečuje, aby za čas dovolenky, či práceneschopnosti príslušníka HaZZ tomuto patrila náhrada mzdy.

69. K argumentácii žalobcu ohľadne referenčných období žalovaný trval na tom, že z ním uvedenej analýzy v odvolaní nepochybne vyplýva, že Slovenská republika nepotrebovala opakovane transponovať otázku referenčného obdobia do vnútroštátneho právneho poriadku, keďže táto otázka bola v zákone č. 315/2001 Z.z. stanovená ešte pred prijatím smernice 2003/88/ES.

70. Pokiaľ mal žalobca za to, že svojím výsluchom preukázal, že stratil množstvo voľného času potrebného na regeneráciu fyzických a psychických síl, rozvíjanie vzťahov s rodinou, priateľmi, či trávenie času podľa vlastného uváženia, žalovaný k tomu uviedol, že pokiaľ sa jednotliviec dobrovoľne zamestná, dobrovoľne sa vzdáva časti svojho voľného času, za čo mu ako náhrada patrí mzda, resp. plat ako akási „satisfakcia“ za stratu voľného času.

71. Žalovaný teda trval na tom, že žalobca nepreukázal zásah do jeho práv, nemajetkovú ujmu, preto nie je dôvod na priznanie mu akejkoľvek kompenzácie.

72. Pokiaľ žalobca vo vyjadrení k odvolaniu poukázal na viaceré nedávne rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorými bol hasičom priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, žalovaný poukázal na iné rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici, ako aj jedno rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave, ktorými boli rozhodnutia súdov prvej inštancie v ich obvode zrušené a veci vrátené na ďalšie konanie podľa žalovaného z dôvodov prekročenia rámca vymedzeného petitu, t.j. priznania plnenia z iného základu než bol v žalobe vymedzený, neuvedenia rozhodujúcich skutkových tvrdení ohľadne uplatneného nároku, nevysporiadania sa so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami potrebnými pre rozhodnutie o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, či z dôvodu neunesenia dôkazného bremena žalobcom, nesprávnosti prepočtov predložených žalobcom, nerozlišovania doby pracovného času a času odpočinku s vyslovením záveru, že pre zistenie, či u hasiča dochádzalo v rozhodnom období k prekročeniu maximálneho priemerného týždenného pracovného času, je potrebné vychádzať zo šesťmesačného referenčného obdobia. Žalovaný mal za to, že vzhľadom na zmenu jeho právnej argumentácie v obdobných veciach sa súdy odkláňajú od starších rozsudkov.

73. Žalobca v odvolacej duplike trval na svojom vyjadrení k odvolaniu žalovaného. Nad jeho rámec poukázal na ďalšie rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorými boli potvrdené závery o primeranosti výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vyčíslenej hasičmi. Ďalej citoval dôvodovú správu k návrhu zákona - novely zákona o HaZZ, ktorá bola schválená Národnou radou Slovenskej republiky dňa 17.06.2025: „Návrhom zákona sa reaguje na prebiehajúce súdne spory príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v súvislosti s prekračovaním 48 hodinového priemerného týždenného služobného času, ktoré vznikajú preto, že sa do tohto limitu nezarátava služobná pohotovosť v mieste výkonu štátnej služby, ako to vyžaduje európska legislatíva. Návrhom zákona sa ustanovuje, že priemerný týždenný služobný čas príslušníka, vrátane štátnej služby nadčas a služobnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby, nesmie prekročiť 48 hodín.“ Citoval tiež z doložky vybraných vplyvov ako súčasti dôvodovej správy zverejnenej na webovom odkaze: <https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=567535>: „Cieľom návrhu zákona je služobnú pohotovosť vykonávanú v mieste výkonu štátnej služby zarátať do 48 hodín priemerného týždenného služobného času.“, ako aj z bodu 2.2.1. analýzy vplyvov na rozpočet verejnej správy, na zamestnanosť vo verejnej správe a financovanie návrhu zákona – popis návrhu: „Služobná pohotovosť sa príslušníkom určuje, t. j. nemajú možnosť ju odmietnuť, pričom za služobnú pohotovosť príslušníkovi nepatrí plat, ale peňažná náhrada vo výške 15 % jeho priemerného platu za každú hodinu pohotovosti a 30 % ak ide o pohotovosť počas nedele a sviatku. Súdny dvor Európskej únie posudzuje legálnosť postupu Slovenskej republiky (ďalej

len „SR“) pri aplikácii smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „smernica 2003/88/ES“), ktorá stanovuje maximálny pracovný čas zamestnanca. Smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na hasičské a záchranné zložky. Zároveň začne Európska komisia posudzovať súlad zákona so smernicou 2003/88/ES (doteraz sa legislatívou SR v tejto oblasti Európska komisia ani Súdny dvor Európskej únie nezaoberali); nie je predpoklad úspechu SR, pričom pri nezosúladení národnej legislatívy so smernicou 2003/88/ES hrozia pokuty v státisícoch až miliónoch eur (vysoká pravdepodobnosť v pomerne krátkom horizonte). Na základe uvedeného je potrebné zabezpečiť zosúladenie národnej legislatívy so smernicou 2003/88/ES.“

74. Žalobca mal preto za to, že samotná dôvodová správa k poslednej novele zákona o HaZZ potvrdila, že do pracovného času nebola služobná pohotovosť započítavaná, teda že smernica 2003/88/ES nebola do vnútroštátneho právneho poriadku správne implementovaná.

75. Ohľadne argumentácie žalovaného, že žalobca nepreukázal konkrétne negatívne dôsledky zásahu do jeho osobnostných práv žalobca opakovane zdôraznil, že v zmysle judikatúry súdneho dvora už len samotná strata času odpočinku je sama o sebe dostatočným dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody spôsobenej porušením článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES bez toho, aby k tomu musel pristúpiť aj akýkoľvek iný následok na právach žalobcu podľa vnútroštátneho práva. Žalobca preto trval na tom, že v plnej miere uniesol dôkazné bremeno ohľadne jeho nároku na náhradu škody (nemajetkovej ujmy), naopak žalovaný nepredložil žiaden dôkaz, z ktorého by vyplývalo, že u žalobcu nedochádzalo k prekročovaniu maximálneho priemerného pracovného času. V ostatnom žalobca zopakoval argumentáciu uvedenú už v jeho vyjadrení k odvolaniu.

76. Krajský súd v Banskej Bystrici funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní žalovaného podľa § 34 ods. 1 CSP prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP, v rozsahu odvolania podľa § 379 CSP, v zásade len z odvolacích dôvodov uplatnených žalovaným v odvolaní, ktorými je podľa § 380 ods. 1 CSP odvolací súd viazaný (mimo nich len v rozsahu vád týkajúcich sa procesných podmienok podľa § 380 ods. 2 CSP, ktoré vady nezistil) a dospel k názoru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné v jeho I. výroku zmeniť podľa § 388 CSP, nakoľko neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie ani na jeho zrušenie z nasledovných dôvodov:

77. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy si uplatňoval žalobca práve za prekročenie maximálneho limitu týždenného pracovného času určeného článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vykazovanom období júl 2021 až jún 2024 v dôsledku jej nesprávnej transpozície do zákona č. 315/2001 Z.z.

78. Súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že cieľ článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES (t.j. neprekročenie priemerného týždenného pracovného času pracovníka v rozsahu 48 hodín vrátane nadčasov) nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z. z. dosiahnutý (naplnený). Vo všeobecnosti platí, že smernica ako špecifický prameň práva Únie vyžaduje od členských štátov, aby dosiahli cieľ sledovaný smernicou prijatím transpozičných opatrení vo svojom právnom poriadku. Na tento účel musia byť ustanovenia smernice prebraté tak, aby bola ich záväznosť nespochybniteľná, aby sa zachovala ich konkrétnosť, presnosť a jasnosť a aby sa prebratím smernice do vnútroštátneho práva dosiahol stav, ktorý je v súlade s účelom sledovaným smernicou a zaručuje jej úplnú účinnosť v členskom štáte. Z hľadiska prejednávaného sporu článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES jednoznačne stanovuje, že priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín; článok 2 ods. 1 smernice zas definuje pojem pracovný čas, stanovuje aký čas sa má do neho započítavať; žalovaný síce prebral smernicu 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z., avšak nesprávne, resp. neúplne.

79. Podľa § 85 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.

80. Podľa § 85 ods. 2 prvá veta zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne.

81. Podľa § 86 ods. 1 a 2 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne

nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

82. Podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z., služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

83. Z uvedených ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. vyplýva, že zákon oddeľuje (a) vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci služobného času a (b) vykonávanie štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v rámci určenej služobnej pohotovosti, pretože služobná pohotovosť príslušníka Hasičského a záchranného zboru bezprostredne nadväzuje na jeho služobný čas. Na to, aby sa jednalo o služobný čas, musia byť podmienky uvedené v § 85 ods. 1 zákona o HaZZ splnené kumulatívne, teda musí sa jednať o časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a zároveň je k dispozícii služobnému úradu. Za výkon štátnej služby sa napr. považuje aj čas čerpania dovolenky v zmysle § 97 ods. 1 písm. a) zákona o HaZZ, v tomto čase však hasič nie je k dispozícii služobnému úradu, preto sa tento čas nepovažuje za služobný čas. Z ustanovenia § 92 ods. 1 zákona o HaZZ pritom vyplýva, že určená služobná pohotovosť sa nepovažuje za výkon štátnej služby, pretože naň bezprostredne v zmysle predmetného zákonného ustanovenia nadväzuje. Taktiež podľa ust. § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z.z. pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Výsledkom uvedenej úpravy je záver, že čas (neaktívnej) služobnej pohotovosti sa nezapočítava do služobného času príslušníka Hasičského a záchranného zboru. Smernica 2003/88/ES v článku 2 ods. 1 a 2 ustanovuje, že pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi predpismi a (alebo) praxou a čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Z uvedeného vyplýva, že čas určenej služobnej pohotovosti príslušníka Hasičského a záchranného zboru má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Zákon č. 315/2001 Z. z. tak jednoznačne v rozpore so smernicou 2003/88/ES zo služobného (pracovného) času príslušníka Hasičského a záchranného zboru vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti. Smernica 2003/88/ES pritom neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v smernici. Posudzované ustanovenia § 85 ods. 1 a 2, § 86 ods. 1 a 2 a § 92 ods. 1 boli prakticky v totožnom znení súčasťou zákona č. 315/2001 Z. z. už v pôvodne prijatom znení účinnom od 01.04.2002. Po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie dňa 01.05.2004 došlo k zmene uvedených ustanovení zákonom č. 82/2009 Z. z. s účinnosťou od 01.04.2009, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie štyroch mesiacov (z pôvodného rozvrhnutia na obdobie celého kalendárneho roka) a v ustanovení § 92 zákona č. 315/2001 Z. z. sa rozčlenil výkon služobnej pohotovosti na služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na služobný čas (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a služobnú pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času (§ 92 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z.). Podľa dôvodovej správy k zákonu č. 82/2009 Z. z. dôvodom úpravy malo byť zosúladenie s právom Únie. K ďalšej zmene uvedených ustanovení došlo zákonom č. 400/2011 Z. z. s účinnosťou od 01.01.2012, kedy sa v ustanovení § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. zakotvilo, že nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov (z dôvodovej správy k zákonu č. 400/2011 Z. z. nevyplýva dôvod tejto zmeny). Z toho vyplýva záver, že žalovaný v rámci preberania smernice 2003/88/ES po vstupe do Európskej únie nezohľadnil skutočnosť, že pracovná (služobná) pohotovosť predstavuje pracovný (služobný) čas pracovníka. Neobstojí preto tvrdenie žalovaného, že nebolo preukázané nesprávne prebratie (transpozícia) smernice 2003/88/ES, resp. že žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so smernicou 2003/88/ES.

84. Napokon, na čo správne poukázal aj žalobca, nesprávnu transpozíciu smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. potvrdzuje aj novela zákona č. 315/2001 Z. z. schválená Národnou radou Slovenskej republiky na 35. schôdzi dňa 17.06.2025, vyhlásená v Zbierke zákonov pod č. 179/2025 Z.z. s účinnosťou od 01.07.2025, ktorý v § 85 ods. 3 výslovne stanovil, že priemerný týždenný služobný čas príslušníka vrátane štátnej služby nadčas a služobnej pohotovosti v mieste výkonu štátnej služby nesmie prekročiť 48 hodín, ak odsek 4 neustanovuje inak. Návrh novely zákona o Hasičskom a záchrannom zbere predložila vláda, ktorá uznesením č. 298/2025 z 12.06.2025 schválila návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 315/2001 Z. z. a potreba novelizácie zákona o Hasičskom a záchrannom zbere podľa dôvodovej správy k návrhu zákona bola vyvolaná prebiehajúcimi súdnymi spormi príslušníkov

Hasičského a záchranného zboru v súvislosti s prekračovaním 48 hodinového priemerného týždenného služobného času, „ktoré vznikajú preto, že sa do tohto limitu nezarátava služobná pohotovosť v mieste výkonu štátnej služby, ako to vyžaduje európska legislatíva“. V návrhu zákona sa uvádza, že služobný čas príslušníka Hasičského a záchranného zboru podľa aktuálneho znenia zákona č. 315/2001 Z. z. predstavuje 40 hodín týždenne, „pričom služobná pohotovosť sa nezapočítava do služobného času“. Služobná pohotovosť sa príslušníkom určuje, t. j. nemajú možnosť ju odmietnuť. Výslovne sa uvádza, že: „Súdny dvor Európskej únie posudzuje legálnosť postupu Slovenskej republiky pri aplikácii smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES, ktorá stanovuje maximálny pracovný čas zamestnanca. Smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na hasičské a záchranné zložky. Zároveň začne Európska komisia posudzovať súlad zákona so smernicou 2003/88/ES; nie je predpoklad úspechu SR, pričom pri nezosúladení národnej legislatívy so smernicou 2003/88/ES hrozia pokuty v státisícoch až miliónoch Eur (vysoká pravdepodobnosť v pomerne krátkom horizonte). Na základe uvedeného je potrebné zabezpečiť zosúladenie národnej legislatívy so smernicou 2003/88/ES.“.

85. Odvolací súd poukazuje na článok 29 smernice 2003/88/ES, podľa ktorého je táto smernica adresovaná členským štátom. Žalovaný ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. V prípade nesplnenia tejto povinnosti je štát (žalovaný) zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku. Nakoľko smernica 2003/88/ES je určená žalovanému (štátu), ktorý zodpovedá za jej správne prebratie, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím smernice 2003/88/ES do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaný žalovaný (štát). Preto nie je relevantná argumentácia žalovaného, že žalobca tým, že plánoval služby rovnako ako pre seba, tak aj pre ostatných členov HaZZ, tým že plánoval dovolenku ostatným príslušníkom HaZZ na pracovisku, sa priamo podieľal na porušovaní smernice 2003/88/ES. Žalobca si len plnil svoje povinnosti vyplývajúce mu zo zákona č. 315/2001 Z.z., aplikoval ho v praxi a za túto prípadnú nesprávnu aplikáciu objektívne zodpovedá štát, nakoľko prípadná nesprávna aplikácia je dôsledkom nesprávneho prevzatia smernice 2003/88/ES zo strany štátu do zákona č. 315/2001 Z.z. Odvolací súd súhlasí so žalobcom, že si neuplatnil žalobou mzdivý nárok, pretože o uplatnenie mzdivého nároku by išlo v prípade, ak by ho žalobca odvodzoval z konkrétnych ustanovení zákona č. 315/2001 Z.z., alebo z ustanovení smernice, či iných právnych aktov Únie, podľa ktorých by na takýto mzdivý nárok mal právo a práve v takom prípade by žalovaným musel byť jeho zamestnávateľ a nie štát.

86. Z judikatúry SD EÚ (napr. rozhodnutie v spojených veciach Francovich C-6/90, C-9/90), jednoznačne vyplýva, že žalovaný ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. V prípade nesplnenia tejto povinnosti je štát (žalovaný) zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES, pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku.

87. Správny je záver súdu prvej inštancie o zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením jeho práva vyplývajúceho z noriem Únie. Súd prvej inštancie správne uviedol, že tieto predpoklady vyplývajú z judikatúry súdneho dvora, ktorú v odôvodnení napadnutého rozsudku citoval. Podľa judikatúry súdneho dvora štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva Únie, ak: (a) porušená norma práva Únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát, (b) porušenie práva Únie je dostatočne závažné a (c) medzi porušením práva Únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Aj podľa odvolacieho súdu boli predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi v dôsledku porušenia práva Únie splnené, pretože článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Uvedené ustanovenie smernice 2003/88/ES má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ako bolo uvedené vyššie, ustanovenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože slovenský právny poriadok v rozhodnom období umožňoval, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu vrátane nadčasov presiahol 48 hodín.

88. Porušenie článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou súdneho dvora (napr. C-429/09).

89. V príčinnej súvislosti s porušením práva Únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne v dôsledku zásahu do práva žalobcu na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci a na primeraný odpočinok po práci (čl. 36 ods. 1 písm. c) a e) Ústavy SR), práva na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Je pritom na rozhodnutí žalobcu, ako so svojim voľným časom naloží, štát ho v tomto práve nemôže obmedzovať nad maximálny rozsah týždenného pracovného času stanoveného smernicou 2003/88/ES. Neobstojí preto argumentácia žalovaného, že pokiaľ sa jednotliviec dobrovoľne zamestná, dobrovoľne sa vzdáva časti svojho voľného času, za čo mu ako náhrada patrí mzda, resp. plat ako akási „satisfakcia“ za stratu voľného času. To totiž neznamená, že sa vzdáva voľného času nad rámec, ktorý mu podľa práva Únie patrí pri zachovaní maximálneho priemerného týždenného pracovného času 48 hodín. Preto už samotný dlhotrvajúci protiprávny zásah do týchto práv (vrátane práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci a práva na odpočinok, ktorých garantovanie je cieľom smernice 2003/88/ES, dôvodom jej prijatia) spôsobuje dostatočnú závažnú ujmu pre žalobcu, nevyžaduje sa preukazovanie ďalších negatívnych následkov neoprávneného zásahu v osobnom, rodinnom živote, na zdraví a pod. Uvedené potvrdil aj súdny dvor v bodoch 54 a 55 rozsudku vo veci C-243/09: „Ako to vyplýva z bodu 32 tohto rozsudku, vzhľadom na to, že cieľom smernice 2003/88 je zabezpečiť bezpečnosť a zdravie pracovníkov uplatnením dostatočného odpočinku, zákonodarca Únie sa domnieval, že prekročenie maximálneho týždenného pracovného času upraveného v tomto článku 6 písm. b), ktorým sa pracovníkovi odníma takýto odpočinok, mu z tohto dôvodu samo osebe spôsobuje ujmu, keďže znamená zasahovanie aj do jeho bezpečnosti a zdravia. Z toho vyplýva, že vnútroštátna právna úprava, aká je v konaní vo veci samej, ktorá upravuje v prípade pracovníkov zamestnaných ako hasiči v zásahovej službe pracovný čas prekračujúci maximálnu hranicu pracovného času uvedenú v článku 6 písm. b) smernice 2003/88, predstavuje porušenie tohto ustanovenia, a to bez toho, aby bolo potrebné dokazovať ďalej existenciu osobitnej ujmy, ktorú utrpel pracovník.“ Je totiž potrebné si uvedomiť, že ustanovenia § 11 až 13 OZ sa aplikujú na nárok hasiča na náhradu škody len analogicky (v dôsledku absencie výslovnej právnej úpravy tohto nároku) ako obsahom a účelom najbližšie, nie však totožné, keďže porušením práva Únie dochádza k neoprávnenému zásahu najmä do práva hasiča na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a práva na odpočinok, nejedná sa o vznik nemajetkovej ujmy v dôsledku neoprávneného zásahu fyzickej alebo právnickej osoby do osobnostných práv jednotlivca, fyzickej osoby podľa § 11 a nasl. OZ, ale o vznik (nemajetkovej) ujmy spôsobenej porušením práva, ktoré jednotlivcovi priznáva smernica 2003/88/ES – práva na maximálny priemerný 48-hodinový týždenný pracovný čas a tým k neoprávnenému zásahu do jeho práva na odpočinok. Preto aj judikatúra najvyšších súdnych autorít citovaná žalovaným v odvolaní vzťahujúca sa na nemajetkovú ujmu spôsobenú neoprávneným zásahom do osobnostných práv je použiteľná len v obmedzenom rozsahu. Ďalšie závažné negatívne následky by mohli byť spôsobené navýšením peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy oproti jej výške priznávanej súdmi v prípadoch, kde tieto následky preukázané neboli. Preto odvolací súd považuje z hľadiska danosti základu nároku žalobcu na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy ich absenciu za nerelevantnú. Odvolací súd však zároveň z dôvodov uvedených nižšie dodáva, že k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) nedošlo u žalobcu vo všetkých referenčných obdobiach.

90. Dôvodná preto nie je ani námietka žalovaného, že žalobca bol povinný v tomto konaní preukazovať ujmu spočívajúcu v znížení jeho dôstojnosti, resp. vážnosti v spoločnosti ako podmienku priznania peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ a že sa mal žalobou najprv domáhať upustenia od neoprávnených zásahov a odstránenia následkov týchto zásahov. Z ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od

neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie, pričom týmto zadostučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by sa satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka nejavila ako postačujúca. Vychádzajúc z povahy porušeného práva (práva na ochranu zdravia, práva na primeraný odpočinok a práva na súkromie) a okolností, za ktorých k porušeniu došlo (t.j. žalovaný ako členský štát Únie neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES) je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je na mieste vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah (štát) a dlhodobé pretrvávanie tohto zásahu. Rovnako neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne. Tieto prostriedky nápravy v okolnostiach tohto prípadu strácajú svoju účinnosť a funkčnosť a v takom prípade súdna prax nevyklučuje možnosť bez ďalšieho uplatniť finančné zadostučinenie. Samotné ust. § 13 ods. 3 OZ pritom uvádza zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti len ako príklad, kedy sa možno domáhať peňažného zadostučinenia. Podmienky pre vznik tohto práva sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov obdobnej závažnosti, kedy bude len morálne zadostučinenie nepostačujúce.

91. Vzhľadom na vyššie uvedené má aj odvolací súd za to, že predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi boli splnené.

92. Odvolací súd má za to, že zo strany súdu prvej inštancie nedošlo ani k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces. Za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom do 30.06.2016 dospela súdna prax k záveru, že „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku“ (stanovisko občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijaté na jeho rokovaní dňa 03.12.2015 publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 1/2016 pod publikačným č. 2/2016); z uvedeného stanoviska pre účely odvolacieho konania vyplýva záver, že k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom v dôsledku nepreskúmateľnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie s dôsledkom vzniku povinnosti odvolacieho súdu zrušiť takéto rozhodnutie podľa § 221 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku mohlo dôjsť len výnimočne v prípadoch, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahovalo zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, t.j. v prípadoch, keď z rozhodnutia súdu prvej inštancie nebolo možné vôbec zistiť dôvody, na základe ktorých súd v konkrétnej veci rozhodol. Preskúmaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a odvolania žalovaného dospel odvolací súd k názoru, že súd prvej inštancie v prejednávanom spore nezaťažil svoje konanie vytykanou vadou; z odôvodnenia napadnutého rozsudku sú zrejme skutkové a právne závery súdu prvej inštancie. Napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie však nie je dostatočne odôvodnené a je čiastočne preskúmateľné, preto odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d) CSP bol uplatnený dôvodne. Súd prvej inštancie totiž v odôvodnení napadnutého rozsudku nedal žalovanému odpoveď na ním uvedenú argumentáciu ohľadne fondu pracovného času, neutrálnych dní a že nie všetky hodiny určenej služobnej pohotovosti, od ktorých počtu odvodzuje žalobca svoj výpočet peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy odslúžil žalobca nad rámec limitu týždenného pracovného času stanoveného smernicou 2003/88/ES. Nevysporiadaním sa s touto argumentáciou podstatnou pre rozhodnutie sporu, nepreskúmateľnosťou napadnutého rozsudku v týchto otázkach zaťažil súd prvej inštancie vadou, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Z uvedeného dôvodu však odvolací súd nepristúpil k zrušeniu rozsudku súdu prvej inštancie, pretože táto vada nedosiahla intenzitu porušenia práva žalovaného na spravodlivý proces a navyše tento nedostatok možno napraviť v odvolacom konaní (pri aplikácii § 389 ods. 1 písm. b) CSP a maiori ad minus) daním odpovede na uvedené otázky zo strany odvolacieho súdu v zmysle § 387 ods. 3 CSP.

93. Odvolací súd súhlasí so žalovaným v tom, že žalobca v rozpore s článkom 16 písm. b) smernice 2003/88/ES pri výpočte priemerného týždenného pracovného času nezohľadnil tzv. neutrálne dni, t. j. dni, kedy čerpá dovolenku alebo nepracuje pre práceneschopnosť, t.j. odpočívajúca. Vlastný výpočet priemerného týždenného pracovného času žalobcu neuskutočnil ani súd prvej inštancie, resp. tento prevzal výpočet prezentovaný žalobcom nesprávne stotožňujúci počet odpracovaných dní s fondom pracovného času, preto povinnosť vysporiadať sa s tvrdeniami strán sporu o porušení článku 6 písm. b) smernice 2003/88/ES sa tak v zmysle § 387 ods. 3 CSP presunula na odvolací súd. Odvolací súd totiž

súhlasí so žalovaným aj v tom, že pri výpočte priemerného týždenného pracovného času nie je možné vychádzať z fondu pracovného času, ktorý nepredstavuje veličinu vyjadrujúcu skutočne odpracovaný čas, ale čas plánovaný, do ktorého sa započítajú aj neutrálne dni určené v článku 16 písm. b) smernice, pretože je smerodajný pre výpočet mzdových nárokov.

94. Plniac si zákonom uloženú povinnosť skontroloval odvolací súd z údajov dostupných zo spisu, či v žalovanom období a v akom rozsahu dochádzalo k prekračovaniu maximálneho týždenného pracovného času u žalobcu. Za základ pre svoje výpočty vzal odvolací súd údaje o počte odpracovaných hodín služobnej činnosti a služobnej pohotovosti uvádzané v ID kartách žalobcu, v ktorých sa uvádzajú aj dni a dôvody neprítomnosti v práci, z ktorých odvolací súd vyabstrahoval neutrálne dni. Od hodín služobnej činnosti pritom odpočítal v rozsahu 17 hodín, resp. 16 hodín každý deň riadnej dovolenky (označený v ID karte skratkou DOV), pripadajúci na (každý tretí) deň, kedy by mal podľa plánu služieb inak žalobca vykonávať štátnu službu v danom rozsahu hodín, t.j. 17 hodín v roku 2021 a 16 hodín v rokoch 2022 – 2024. V rovnakom rozsahu odpočítal aj dni práceneschopnosti žalobcu (označené skratkou PN, resp. PNK). Započítanie týchto hodín do počtu odpracovaných hodín a zároveň prihliadanie na tieto dni ako na neutrálne dni by totiž predstavovalo dvojnásobné zvýhodnenie žalobcu, pričom smernica 2003/88/ES počíta len so zvýhodnením pracovníka v podobe odpočtu neutrálnych dní v referenčnom období. Odpočet hodín sa samozrejme netýka dní riadnej dovolenky, či práceneschopnosti neprípádajúcich v rámci nerovnomerného rozvrhnutia služobného času na plánované služobné dni výkonu štátnej služby, pretože tieto dni (resp. hodiny na ne pripadajúce) nie sú započítané ani do fondu pracovného času. Aj tieto dni sú však zohľadnené ako neutrálne dni, pretože pri určovaní počtu týždňov pripadajúcich na príslušné 6-mesačné referenčné obdobie sa vychádza z celkového počtu kalendárnych dní, nielen z dní pripadajúcich na dni výkonu štátnej služby. Preto napr. za marec 2022 činili hodiny služobnej činnosti 97 hodín (177 hodín podľa ID plachty – 80 hodín (2 dni PNK pripadajúce na 02. a 05.03.2022 + 3 dni riadnej dovolenky pripadajúce na 08., 11., a 26.03.2022, t.j. 5 x 17 hodín), avšak celkovo bol žalobca v danom mesiaci práceneschopný 6 dní za sebou (od 01. do 06.03.2022), preto bolo odpočítaných ako neutrálnych 9 dní za daný mesiac (6 dní PNK + 3 dni DOV). Do úvahy tiež prichádzalo pripočítanie k odpracovaným hodinám hodín práce nadčas uvedenej v ID kartách, ktoré boli odslužené mimo služobných dní (mimo určenej služobnej pohotovosti).

95. Odvolací súd nesúhlasí s názorom žalobcu, že referenčné obdobia tak, ako ich vymedzuje smernica 2003/88/ES, neboli do zákona o HaZZ prevzaté a nebola využitá ani žiadna z odchýlok, resp. výnimiek ustanovených v článku 17 smernice.

96. Referenčné obdobie 6 mesiacov je stanovené v § 86 ods. 1 zákona o HaZZ, podľa ktorého služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Toto zakotvenie referenčného obdobia zodpovedá ustanoveniam smernice 2003/88/ES. Podľa čl. 16 písm. b) smernice členské štáty môžu ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce štyri mesiace. V zmysle čl. 17 ods. 3 písm. b) bod iii) v súlade s odsekom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky článku 16 v prípade činností spojených s potrebou nepretržitej služby alebo výroby, najmä služby tlače, rádia, televízie, filmovej tvorby, pôšt a telekomunikácií, sanitky, protipožiarna služby a služby civilnej ochrany. V zmysle čl. 17 ods. 2 smernice odchýlky uvedené o. i. v odseku 3 sa môžu prijať prostredníctvom zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych opatrení alebo prostredníctvom kolektívnych zmlúv alebo dohôd medzi sociálnymi partnermi za predpokladu, že príslušným pracovníkom sa poskytne rovnocenný náhradný čas odpočinku alebo že vo výnimočných prípadoch, keď nie je z objektívnych dôvodov možné poskytnúť rovnocenný náhradný čas odpočinku, sa dotknutým pracovníkom poskytne primeraná ochrana. Podľa článku 19 smernice možnosť odchýlky od článku 16 písm. b) uvedenej v článku 17 ods. 3 nemôže viesť k ustanoveniu referenčného obdobia dlhšieho ako šesť mesiacov. Odchýlka, že referenčné obdobie nie je najviac štyri mesiace, ale až šesť mesiacov bola prijatá do nášho vnútroštátneho poriadku novelou zákona o HaZZ č. 400/2011 Z.z. v súlade s predmetnými ustanoveniami smernice 2003/88/ES. Už v dôvodovej správe k predchádzajúcej novele zákona o HaZZ č. 82/2009 Z.z., ktorou došlo k zmene obdobia, na ktoré sa rozvrhuje nerovnomerný služobný čas z kalendárneho roka na štyri mesiace sa uvádza: „Predmetnou zmenou sa novo definuje pojem "nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas", ktorý sa navrhuje rozvrhnúť na obdobie štyroch mesiacov oproti súčasnému stavu, ktorý je rozvrhnutý na obdobie celého kalendárneho roka. Rozvrhnutie na štyri mesiace lepšie vystihuje potreby vykonávania služby a zodpovedá aj právu Európskej únie.“ Je samozrejme pravdou, že sa nemožno odchyliť od článku 6

písm. b) smernice 2003/88/ES, čo však znamená len toľko, že v rámci 6-mesačného (nie 4-mesačného) obdobia nesmie v priemere na každých sedem po sebe idúcich dní (jednotlivé týždne) pripadnúť viac ako 48 hodín pracovného času.

97. Je potrebné odlišovať obdobie, na ktoré sa nerovnomerne rozvrhuje služobný čas hasiča a referenčné obdobie, za ktoré sa vypočítava priemerný týždenný služobný čas. Podľa ust. § 86 ods. 1 a 4 veta prvá a druhá zákona č. 315/2001 Z.z. služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov (referenčné obdobie – poznámka odvolacieho súdu); vykonávanie služobných činností príslušníkov s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom sa rozvrhuje spravidla na obdobie jedného mesiaca (obdobie, na ktoré sa nerovnomerne rozvrhuje služobný čas hasiča – poznámka odvolacieho súdu). S plánovaným rozvrhom služobného času musí byť príslušník oboznámený najneskôr tri dni pred začiatkom kalendárneho mesiaca.

98. V praxi je uvedené potrebné vnímať tak, že reálny počet odpracovaných hodín sa oproti mesačnému plánu v priebehu mesiaca môže zmeniť (aj mení) vzhľadom na rôzne školenia, PN-ky kolegov, čerpanie dovolenky a pod. To však nie je z hľadiska ust. § 86 ods. 4 zákona o HaZZ podstatné, ten hovorí len o plánovanom rozvrhu služobných činností. Zo zákona o HaZZ, ani zo smernice 2003/88/ES nevyplýva požiadavka napláňovať vykonávanie služobných činností hasiča na (celé) referenčné obdobie 6 mesiacov. Referenčné obdobie 6 mesiacov slúži (aspoň by malo slúžiť v zmysle požiadaviek smernice 2003/8/ES) na dorovnávanie (prípočítavanie, resp. odpočítavanie podľa potreby) počtu odpracovaných hodín služobného času vzhľadom na ich reálny (nie plánovaný) vývin v jednotlivých mesiacoch tak, aby ku koncu tohto referenčného obdobia nedošlo k prekročeniu služobného času pripadajúceho v priemere na jednotlivé týždne tohto referenčného obdobia nad maximálny limit stanovený čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES.

99. Zákon č. 315/2001 Z. z. neurčuje, kedy začína a kedy končí 6-mesačné obdobie, v rámci ktorého by mal zamestnávateľ žalobcovi či iným príslušníkom Hasičského a záchranného zboru podľa § 86 zákona č. 315/2001 Z. z. rozvrhovať služby tak, aby týždenný 48-hodinový pracovný čas bol dodržaný. Ako už bolo uvedené vyššie v minulosti to určoval, nakoľko referenčným obdobím bolo spočiatku obdobie kalendárneho roka (viď bod 83 odôvodnenia tohto rozsudku). Nakoľko však žalobca ohraničil rozhodné obdobie, v ktorom podľa jeho tvrdenia malo dôjsť k prekročeniu maximálneho limitu týždenného pracovného času na júl 2021 až jún 2024, tieto sa prekrývajú s kalendárnymi polrokmi, preto pre účely kontroly počtu odpracovaných hodín žalobcom v žalovanom období rozdelil odvolací súd rozhodné obdobie na šesťmesačné cykly počínajúc mesiacom júl a končiac mesiacom december a opäť začínajúc mesiacom január a končiac mesiacom jún príslušného roka, pretože referenčným obdobím je žalované obdobie 3 rokov, t.j. 6 kalendárnych polrokov. Do rozhodného obdobia vymedzeného žalobcom tak spadá celých 6 šesťmesačných období počnúc júlom 2021 a končiac júnom 2024.

100. Z plánu služieb žalobcu za rozhodné obdobie (ID karta, plachta) odvolací súd zistil, akú činnosť žalobca v ten ktorý deň vykonával, kedy mal dovolenku, kedy sa zúčastnil školenia, či rekondičného pobytu. Za výkon práce v zmysle článku 2 ods. 1 smernice sa totiž považuje aj účasť na školeniach či rekondičných pobytach absolvovaných žalobcom. Pre účely výpočtu priemerného pracovného času žalobcu v tejto veci vzhľadom na to (ako už bolo uvedené vyššie), že zákon o HaZZ ani smernica 2003/88/ES neurčujú počiatok a koniec referenčných období, zisťoval odvolací súd, či bol dodržaný maximálny týždenný pracovný čas v žalovanom období tak, že tento rozdelil na šesťmesačné obdobia a zohľadnil neutrálne dni podľa článku 16 písm. b) smernice a ako výkon práce žalobcovi započítal len tie položky, ktoré sa do pracovného času započítavajú. Za prvé šesťmesačné obdobie od 07/2021 do 12/2021 je potrebné odpočítať 3 dni, za druhé šesťmesačné obdobie od 01/2022 do 06/2022 - 20 dní, za tretie šesťmesačné obdobie od 07/2022 do 12/2022 – 7 dní, za štvrté šesťmesačné obdobie od 01/2023 do 06/2023 – 11 neutrálnych dní, za piate šesťmesačné obdobie od 07/2023 do 12/2023 – 7 neutrálnych dní a za posledné šieste šesťmesačné obdobie od 01/2024 do 06/2024 - 18 dní. Odvolací súd vychádzajúc z ID plachiet spočítal vykazované hodiny služobnej činnosti (po vyššie uvedenej korekcii spočívajúcej v odpočítaní počtu hodín riadnej dovolenky, resp. práceneschopnosti pripadajúcich na služobné dni žalobcu), hodiny služobnej pohotovosti, ktoré spolu dávajú odpracované hodiny v mesiaci a tieto vydělil počtom týždňov pripadajúcich na príslušné šesťmesačné obdobie po zohľadnení neutrálnych dní. Prvé šesťmesačné obdobie po zohľadnení neutrálnych dní a teda prepočte relevantných dní pripadajúcich na dané obdobie na týždne tvorí 25,86 týždňa. K tomuto výsledku

dospel odvolací súd takto: Do prvého šesťmesačného obdobia od júla 2021 do decembra 2021 spadá 184 kalendárnych dní, od ktorých je potrebné odpočítať 3 neutrálne dni a výsledok je 181 dní : 7 = 25,86 týždňa. Rovnakým spôsobom prepočítal odvolací súd započítateľné dni na týždne aj v ďalších šesťmesačných obdobiach. Následne súčet odpracovaných hodín za príslušné šesťmesačné obdobie bol vydelený počtom týždňov pripadajúcich na toto obdobie a výsledok je počet hodín pripadajúcich na jeden týždeň. Na prvé šesťmesačné obdobie pripadá 49,78 hodín, na druhé 46,95 hodín, na tretie 47,25 hodín, na štvrté 48,42 hodín, na piate 47,06 hodín a posledné šieste 44,52 odpracovaných hodín. Podľa výpočtov odvolacieho súdu tak žalobca odpracoval v priemere viac ako 48 hodín týždenne len v prvom a štvrtom šesťmesačnom období, t.j. len v dvoch zo šiestich referenčných období. Podrobnosti sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Referenčné obdobie	Mesiac	Odpracované hodiny	Spolu	Neutrálne dni	Započítateľné dni	Priemerný počet hodín
	podľa ID plachty	služobnej hodiny	ID plachty	podľa ID plachty	na týždeň	6 mesačnom období

31 07/2021	136,00	35,00	171,00	1 DOV	184-3=181	1287,21:25,86
31 08/2021	184,08	69,12	253,20	1 DOV	181:7=25,86	týždňa
1. 30 09/2021	163,22	52,78	216,00	1 DOV		
31 10/2021	172,47	69,54	242,01	0		
30 11/2021	161,00	35,00	196,00	0		
31 12/2021	153,00	56,00	209,00	0		
Spolu 184	969,77	317,44	1287,21	3,00		
dni za 6 mesačné obdobie						
49,78						

31 01/2022	167,88	69,62	237,50	1 DOV	181-20=161	1079,80:23
28 02/2022	87,25	40,00	127,25	6 DOV, PNK	161:7=23	týždňov
2. 31 03/2022	97,00	32,00	129,00	9 DOV, PNK		
30 04/2022	151,88	46,12	198,00	0		
31 05/2022	151,50	56,00	207,50	2 DOV		
30 06/2022	125,90	54,65	180,55	2 DOV		
Spolu 181	781,41	298,39	1079,80	20,00		
dni za 6 mesačné obdobie						
46,95						

31 07/2022	123,47	61,03	184,50	1 DOV	184-7=177	1194,85:25,29
31 08/2022	146,32	61,68	208,00	1 DOV	177:7=25,29	týždňa
3. 30 09/2022	149,68	55,32	205,00	0		
31 10/2022	168,00	56,00	224,00	2 DOV		
30 11/2022	123,62	55,38	179,00	2 DOV		
31 12/2022	140,85	53,50	194,35	1 DOV		
Spolu 184	851,94	342,91	1194,85	7,00		
dni za 6 mesačné obdobie						
47,25						

31 01/2023	160,00	72,00	232,00	0	181-11=170	1176,06:24,29
28 02/2023	141,00	64,00	205,00	2 DOV	170:7=24,29	týždňa
4. 31 03/2023	155,00	24,00	179,00	2 DOV		
30 04/2023	138,28	47,28	185,56	2 DOV		
31 05/2023	126,50	40,00	166,50	5 DOV, PN		
30 06/2023	145,40	62,60	208,00	0		
Spolu 181	866,18	309,88	1176,06	11,00		
dni za 6 mesačné obdobie						
48,42						

31 07/2023 129,02 70,98 200,00 1 DOV 184-7=177 1190,09:25,29
31 08/2023 127,00 56,00 183,00 2 DOV 177:7=25,29 týždňa
5. 30 09/2023 120,67 31,34 152,01 2 DOV
31 10/2023 157,28 50,80 208,08 2 DOV
30 11/2023 164,00 69,00 233,00 0
31 12/2023 142,72 71,28 214,00 0
Spolu 184 840,69 € 349,40 1190,09 7,00
dní za 6 mesačné obdobie 47,06

31 01/2024 101,30 36,70 138,00 9 PN 182-18=164 1043,17:23,43
29 02/2024 120,17 56,00 176,17 3 DOV 164:7=23,43 týždňa
6. 31 03/2024 123,00 24,00 147,00 2 DOV
30 04/2024 172,00 64,00 236,00 1 DOV
31 05/2024 165,50 32,00 197,50 1 DOV
30 06/2024 96,50 52,00 148,50 2 DOV
Spolu 182 778,47 € 264,70 1043,17 18,00
dní za 6 mesačné obdobie 44,52

101. Z prehľadu výpočtov priemerného počtu odpracovaných hodín za týždeň uskutočneného odvolacím súdom je evidentné, že spôsobom rozvrhnutia služobného času a pohotovostných služieb u žalobcu síce dochádzalo k prekročeniu maximálne prípustného týždenného pracovného času podľa smernice 2003/88/ES, nie však vo všetkých 6-mesačných obdobiach. Napokon ani z odlišného prepočtu žalobcu za obdobie od januára 2024 do júna 2024 vychádzajúceho z údajov o fonde pracovného času, počte hodín určenej a nariadenej služobnej pohotovosti nevyplýva, že by počet hodín pripadajúci v priemere na jeden týždeň daného obdobia presiahol 48, bol len 47,36. Na druhej strane vo vykazovanom období od júla 2021 do júna 2024 odpracoval žalobca 1 801,30 hodín určenej služobnej pohotovosti, ktorá priamo nadväzovala na výkon 17/16-hodinovej služobnej činnosti, žiadna z nich ale do počtu odpracovaných hodín započítaná nebola, preto sa môže javiť vychádzajúc iba z údajov zamestnávateľa o počte odpracovaných hodín, že limit týždenného pracovného času podľa smernice prekročený nebol vôbec, teda v žiadnom referenčnom období.

102. Zásah do osobnosti žalobcu spôsobený tým, že žalobca v určitých referenčných obdobiach spadajúcich do žalovaného obdobia pracoval priemerne viac ako 48 hodín týždenne (a teda súčasne viac ako 40 hodín týždenne podľa § 85 ods. 2 veta prvá zákona č. 315/2001 Z. z.) v konaní pred súdom prvej inštancie teda preukázaný bol. Žalobca nielenže pracoval nad maximálne prípustný rozsah týždenného pracovného času, ale v rozpore s článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES v spojení s článkom 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES mu odpracované hodiny určenej služobnej pohotovosti v počte 1 801,30 neboli započítané do odpracovaného času. Spôsob plánovania zmenných služieb a pohotovosti na pracovisku mal (aj keď nie pravidelne) v priemere za následok prekročenie maximálne prípustného rozsahu týždenného pracovného času podľa smernice 2003/88/ES. Z oddeleného vykazovania počtu odpracovaných hodín služobnej činnosti a pohotovosti na pracovisku v mzdovom liste žalobcu je preukázané, že hodiny strávené na pracovisku počas určenej pracovnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 z. č. 315/2001 Z. z. sa do služobného času nezapočítavali.

103. Odvolací súd nesúhlasí s názorom žalovaného, že súd prvej inštancie v skutočnosti vzhľadom na odobrený spôsob výpočtu výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy zo strany žalobcu, tým, že pri určení výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal z celkového počtu hodín určenej služobnej pohotovosti de facto priznal žalobcovi škodu, resp. mzdový nárok a nie náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Súd prvej inštancie v bode 78 odôvodnenia napadnutého rozsudku dostatočne výstižne rozlišoval medzi „materiálnou škodu“ a „nemajetkovou ujmu“, podstatou týchto dvoch inštitútov a ich rozdielnymi funkciami. Dostatočne tiež ozrejmil, že judikatúra SD EÚ pojednáva o náhrade škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva EÚ, pričom stanovuje len predpoklady zodpovednosti za škodu, konkrétnu formu odškodnenia (vo forme dodatočného náhradného voľna či finančného odškodnenia) ponecháva na právny poriadok členského štátu EÚ. Právny poriadok SR v jeho všeobecne záväzných právnych predpisoch nepozná inštitút náhrady škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva EÚ. Vzhľadom na cieľ smernice 2003/88/ES zabezpečiť bezpečnosť a ochranu zdravia pracovníka pri práci a jeho právo na odpočinok garanciou maximálneho priemerného týždenného pracovného času

a v dôsledku straty času odpočinku spôsobenej porušením článku 6 písm. b) smernice (v určitých referenčných obdobiach) súd prvej inštancie správne v bodoch 70 a 77 odôvodnenia napadnutého rozsudku konštatuje, že nerešpektovaním smernice 2003/88/ES vznikla žalobcovi nemajetková ujma, keďže došlo k neoprávnenému zásahu do jeho práva na zdravie, do práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci a na primeraný odpočinok po práci, do práva na súkromie a rodinný život garantovaných Ústavou SR, preto je túto nemajetkovú ujmu možné analogicky aplikujúc § 853 ods. 1 OZ posudzovať podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, vzťahujúcich sa na právo na ochranu osobnosti. Inak povedané škoda spôsobená porušením práva Únie v tomto posudzovanom prípade vlastne predstavuje nemajetkovú ujmu, nie vecnú, materiálnu škodu v zmysle § 415 a nasl. OZ. Odvolací súd zhodne so žalobcom uvádza, že z napadnutého rozsudku nevyplývajú závery vyvozené žalovaným, že súd prvej inštancie implicitne stanovil, že ujma spočíva v skutočnosti, že žalobcovi nie je vyplácaná suma 50% za určenú služobnú pohotovosť.

104. Smernica 2003/88/ES neobsahuje žiadne ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho práv. Je na vnútroštátnom práve členských štátov, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektivity štáty určili, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a jednak definovali pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Ani právny poriadok Slovenskej republiky nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva Únie. Takúto právnu úpravu neobsahuje ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analogia podľa § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka).

105. Žalobca sa v tomto konaní domáhal zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy v sume 8 293,35 eur, ktorú vyčíslil ako súčin odpracovaných hodín určenej služobnej pohotovosti za obdobie od júla 2021 do júna 2024 vrátane a rozdielu peňažnej náhrady vyplácanej za určenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. Nakoľko súd určuje výšku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy voľnou úvahou s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu osobnostného práva došlo, spôsob jej výpočtu zvolený žalobcom nie je pre jej určenie rozhodujúci (stanovenie výšky nemajetkovej ujmy nie je závislé od údaju o vyplatenom služobnom plate a od neho sa odvíjajúcej náhrady za služobnú pohotovosť), čo však nevylučuje, že súd voľnou úvahou môže dospieť k rovnakej, resp. porovnateľnej výške náhrady (ale môže dospieť aj k nižšej či vyššej výške s tým limitom, že nemôže žalobcovi súc viazaný žalobným návrhom priznať viac, než čoho sa domáha). Pre posúdenie primeranosti žalovanej výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy nie je v konečnom dôsledku rozhodujúce to, aký spôsob výpočtu či stanovenia výšky nároku žalobca či súd použije, ani to, aké premenné pri prípadnom výpočte zohľadní (teda napr. aký výpočet hodín, či určenie konkrétnej sumy odškodnenia za určitú jednotku času použije), podstatné je najmä to, aby súdom priznaná výška náhrady bola primeraná ku všetkým okolnostiam, za ktorých škoda (ujma) vznikla a jej následkom a to tak, aby predstavovala skutočné odškodnenie ujmy. Vyčíslenie výšky žalovaného odškodnenia vo väzbe na rozsah priznávanej pracovnej odmeny spôsobom uplatneným v žalobe predstavuje v zásade len orientačné, východiskové kritérium, ktoré aj na základe rozhodovacej praxe súdov Slovenskej republiky v obdobných sporoch považuje za primeraný ekvivalent na odškodnenie ujmy na svojich osobnostných právach. Súd prvej inštancie žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovel, keď žalobu žalobcu vyhodnotil ako dôvodnú čo do základu a výšky.

106. Pokiaľ žalobca v konaní vo viacerých svojich podaniach poukazoval na to, že porušovaný nie je len článok 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, ale aj ust. § 85 ods. 2 zákona o HaZZ (v znení účinnom v žalovanom období), podľa ktorého služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne, k tomu odvolací súd uvádza, že pre toto konanie vzhľadom na jeho predmet vymedzený žalobou a osobu žalovaného nie je podstatné, či boli porušené limity podľa zákona č. 315/2001 Z.z. Odvolací súd na tomto mieste opätovne zdôrazňuje, že predmetom tohto konania je žalobou uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za prekročenie maximálneho limitu týždenného pracovného času určeného článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vykazovanom období júl 2021 až jún 2024 v dôsledku jej nesprávnej, resp. neúplnej transpozície do zákona č. 315/2001 Z.z. Zo smernice 2003/88/ES bol do zákona o HaZZ transponovaný čl. 6 písm. b) formou odkazovej normy - § 193 zákona o HaZZ odkazuje na primerané použitie § 85 Zákonníka práce, ktorý v odseku 9 stanovuje, že priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane

práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín. Uvedené teda platí aj pre služobný pomer a služobný čas príslušníkov HaZZ. Nesprávna transpozícia smernice 2003/88/ES nespočíva v tom (a senát 17Co to ani v predošlých svojich rozhodnutiach týkajúcich sa sporov hasičov so štátom o peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy netvrdil), že by zákon o HaZZ nestanovoval maximálny limit priemerného týždenného služobného času (hoci odkazovo na ZP), ale v tom, že nepovažuje neaktívnu časť určenej služobnej pohotovosti za služobný čas, preto do neho nie je zamestnávateľom započítavaná, čím nebol správne transponovaný článok 2 smernice 2003/88/ES, ktorý stanovuje, čo treba považovať za pracovný čas a čas odpočinku, pričom v zmysle čl. 2 ods. 1 smernice v spojení s vysvetľujúcou judikatúrou SD EÚ za služobný čas treba považovať aj čas neaktívnej služobnej pohotovosti. Ako už bolo uvedené vyššie v zmysle práva EÚ za nesprávne, resp. neúplné prevzatie smernice do vnútroštátneho poriadku zodpovedá členský štát, preto je žalovaným v tomto spore Slovenská republika. Ak by v žalovanom období bola smernica 2003/88/ES (jej článok 2 v spojení s článkom 6 písm. b)) do zákona č. 315/2001 Z.z. Národnou radou SR transponovaná správne a napriek tomu by dochádzalo k porušovaniu zákona č. 315/2001 Z.z. ohľadne ním stanoveného maximálneho limitu priemerného týždenného služobného času služobným úradom žalobcu, nemožno už uvažovať o nesprávnom prebratí smernice do zákona a zodpovednosti členského štátu za škodu tým spôsobenú jednotlivcovi, ale o nesprávnom uplatňovaní smernice a zákona, resp. o ich porušovaní zamestnávateľom žalobcu – Ministerstvom vnútra SR. Preto nemožno v tomto konaní priznať žalobcovi peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy z dôvodu, že v niektorom referenčnom 6-mesačnom období bol v priemere prekročený týždenný služobný čas stanovený zákonom o HaZZ (40 hodín). Pre toto konanie je podstatné len to, či došlo k prekročeniu limitu maximálneho pracovného času stanoveného smernicou 2003/88/ES.

107. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy si uplatňoval žalobca práve za prekročenie maximálneho limitu týždenného pracovného času určeného článkom 6 písm. b) smernice 2003/88/ES vo vykazovanom období júl 2021 až jún 2024. Odvolací súd vzhľadom na vyššie uvedené má za to, že žaloba bola dôvodná čo do základu, nakoľko dochádzalo k neoprávnenému zásahu štátu najmä do práva žalobcu na odpočinok garantovaného smernicou 2003/88/ES, dlhodobo, avšak nie permanentne (v dvoch zo šiestich referenčných období spadajúcich do žalovaného obdobia). Preto pokiaľ ide o výšku peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobe vyhovel len čiastočne. Za primeranú považuje odvolací súd vzhľadom na okolnosti tohto prípadu výstižné popísané už súdom prvej inštancie, avšak aj vzhľadom na nepravidelné porušovanie čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu v priemere cca po 1 400,- eur za prekročenie limitu maximálneho týždenného pracovného času v dvoch zo šiestich referenčných období. Peňažná náhrada nemajetkovej ujmy tak spolu činí 2 800,- eur. Aj vychádzajúc z výpočtu nemajetkovej ujmy spolu za tri roky žalobcom pripadá na dve zo šiestich referenčných období suma 2 764,45 eur (8 293,35 eur : 6 x 4). Po zaokrúhlení aj táto suma zodpovedá odvolacím súdom stanovenej peňažnej náhrade nemajetkovej ujmy. Súd totiž vzhľadom na kritériá stanovené ust. § 13 ods. 3 OZ - analogicky aplikované v tomto prípade (závažnosť vznikutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo) určuje výšku náhrady voľnou úvahou, odhadom, preto ju nemožno stanoviť (vyčíslit) na jednotlivé eurocenty, eurá, či desiatky eur presne.

108. Odvolací súd rozhodol aj bez návrhu v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 a 2 CSP o nároku strán sporu na náhradu trov konania ako celku (t.j. prvoinštančného i odvolacieho), pretože zmenil prvoinštančné rozhodnutie (§ 396 ods. 2 CSP). S prihliadnutím na charakter nároku uplatneného žalobou odvolací súd priznal žalobcovi voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%, pretože základ nároku je daný a len výška plnenia závisela od úvahy súdu. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 56/2017 – 12 zo dňa 08. 02. 2017, podľa ktorého aj keď CSP nemá obsahovo podobné ustanovenie ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy.

109. Z dôvodu vykonateľnosti rozhodnutia o trovách konania formuloval odvolací súd výrok o nároku na náhradu trov odvolacieho konania do povinnosti ich náhrady (viď napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/222/2016 zo dňa 23.03.2017, sp. zn. 6Cdo/57/2017 zo dňa 30.05.2017, sp. zn. 6Cdo/196/2016 zo dňa 22.06.2017 a sp. zn. 7Cdo/123/2016 zo dňa 04.04.2017). O samotnej výške náhrady trov odvolacieho konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie po

právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

110. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 ods. u 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v ods. u 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
  - b) kto ho robí,
  - c) ktorej veci sa týka,
  - d) čo sa ním sleduje a
  - e) podpis
- (§ 127 ods. 1 CSP).

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

Strany sporu majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods. u 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP, resp. dovolanie má vady podľa § 429 CSP napriek riadnemu poučeniu dovolateľa o povinnosti podľa § 429 CSP v odvolacom konaní, resp. napriek výzve súdu prvej inštancie adresovanej dovolateľovi na odstránenie väd a jeho poučení o následkoch neodstránenia väd dovolania, dovolací súd dovolanie odmietne (§ 447 písm. e) CSP v spojení s § 436 ods. 1 CSP).